

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет соціальних комунікацій

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ІСПИТУ**

зі спеціальності «Соціальна педагогіка»

для ступеня «Магістр»

на базі ступеня «Бакалавр»

Розглянуто і затверджено на засіданні ради
факультету соціальних комунікацій
Протокол №7 від 09.02.2015 р.

Харків, 2015

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Вступний іспит з комплексу основних фахових дисциплін за спеціальністю “Соціальна педагогіка” для продовження фахової освіти за ступенем “Магістр” побудований у відповідності до навчального плану спеціальності “Соціальна педагогіка” ступеня “Бакалавр” (6.010105), що затверджений Міністерством освіти та науки України як стандартний навчальний план для всієї системи підготовки фахівців з соціальної педагогіки у вищих навчальних закладах України.

Питання до вступного іспиту побудовані у відповідності до змісту і логіки такої основної дисципліни науково-предметної підготовки як “Соціальна педагогіка”, яка є провідною фундаментальною дисципліною в процесі підготовки фахівців вищої кваліфікації зі спеціальності «Соціальна педагогіка». Підвалинами даного курсу є найкращі доробки теорії та практики провідних вітчизняних та зарубіжних учених і фахівців, які були ініціаторами виникнення та розвитку соціальної педагогіки. Програма цього курсу ґрунтується на соціокультурному підході, відповідно до якого динаміка історії, теорії та практики соціальної педагогіки розглядається в залежності до потреб розвитку культури певного соціуму, людства в цілому.

Значна частина питань вступного іспиту побудована також на матеріалі таких основних фахових дисциплін як – “Методика соціально-педагогічної роботи” та «Методи соціально-педагогічного дослідження», спрямованих на формування технологічних навичок і умінь фахівців стосовно соціально-педагогічної роботи з різними інститутами сфери соціального виховання, а також фахової діяльності в мікросоціумі та територіальній громаді, а також науково-обґрунтованого дослідження і вирішення соціальних протирічч та проблем в соціальному вихованні.

Базовими дисциплінами до основних фахових курсів є такі дисципліни як “Загальна педагогіка”, “Педагогічна технологія та етика”, та “Етнопедагогіка”, які також належать до циклу дисциплін професійно-орієнтованої підготовки. Питання вступного іспиту передбачають перевірку знань з цих дисциплін фахової підготовки та

вміння використовувати їх у вирішенні проблем історії, теорії та методики соціальної педагогіки

В цілому питання до вступного іспиту на ступінь “Магістр” передбачають перевірку рівня сформованості у абітурієнтів-бакалаврів соціальної педагогіки професійної свідомості, теоретичної бази їх професійної діяльності, зокрема, оволодіння знаннями з історії соціального виховання, соціальної педагогіки, усвідомлення тенденцій їх розвитку на сучасному етапі; створення уявлень про напрями та механізм вдосконалення соціальна педагогічних умов просоціального розвитку особистості, групи, суспільства, а також відповідних програм, методик і технологій соціально-педагогічної діяльності.

Особливість вступного іспиту до продовження навчання за ступенем «Магістр» полягає у виявленні здібностей абітурієнта до науководслідницької і аналітичної діяльності у сфері соціального виховання та здатності до пошуку інноваційних технологій соціально-педагогічної діяльності.

Зміст програми комплексного вступного іспиту

Вступ

Значення курсів "Соціальна педагогіка", “Методика соціально-педагогічної роботи” та «Методика соціально-педагогічного дослідження» як основних фундаментальних дисциплін в процесі підготовки фахівців з соціальної педагогіки. Зв'язок основних курсів з попередніми та наступними дисциплінами циклів гуманітарної і соціально-економічної та професійно-орієнтованої підготовки, зокрема, з циклу психолого-педагогічних дисциплін, а також дисциплінами профілізацій та спеціалізацій.

Розділ I. Основи соціальної педагогіки

Тема 1.1. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки.

Сутність поняття «соціальна педагогіка», її об'єкт та предмет дослідження. Розмежування з предметами філософії, соціології, культурології та психології. Соціальна педагогіка в системі сучасного

педагогічного знання. Мета, завдання та функції соціальної педагогіки. Взаємини соціальної педагогіки з соціальною роботою. Структура соціальної педагогіки. Загальна характеристика основних її розділів (агогіка, геротика, віктимологія, андрогогіка тощо). Принципи та методи соціальної педагогіки, її тезаурус.

Література

Основна

1. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка /Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлеб'юк. - К.: ІЗМН, 1997. - С.2-27.
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика / А.В.Мудрик. М: Академия", 1999. - С. 176-181.
3. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій /Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.26-32

Додаткова

1. Бочарова В. Социальная педагогика - диалог науки й практики /В.Бочарова //Социальная педагогика. - 2003. - №1. - С.34-39.
2. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций /Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М: «Академия», 1999. - С.5-33.
3. Клименко Н. Социальная педагогика ставит человека в центр общественного внимания /Н.Клименко //Социальная педагогика. -2003. - №1. -С.93-97.
4. Социальная педагогика: Уч. пособие /Под ред. В.А.Никитина. -М.: ВЛАДОС, 2000. -272 с.
5. Рижанова А.О. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки // Соціальна педагогіка: теорія та практика.- 2007.- №4.- С.15-21.
6. Рижанова А.О. Методологічні зв'язки соціальної педагогіки та соціальної роботи в інформаційному суспільстві // Соціальна педагогіка: теорія та практика.- 2005.- №1.- С.17-22.

Тема 1.2. Соціальне формування соціальних суб'єктів як соціокультурна проблема.

Культурно-виховна функція суспільства. Особистість як безумовна цінність суспільства, її духовний розвиток та реалізація провідне завдання соціального виховання демократичного соціуму. Соціальне виховання як сфера створення умов для цілеспрямованого духовного розвитку людини, групи, суспільства. Соціальне виховання як предмет соціальної педагогіки. Проблема активізації виховного потенціалу

суспільства, групи, окремої людини та нейтралізації, подолання їх негативних впливів на людину, групу, суспільство.

Соціальний педагог як новий тип педагога. Соціальний педагог вихователь-посередник між людиною, групою та суспільством. Його функції в умовах мікро та макросоціумів. Професійний портрет: вимоги до людських та професійних якостей, комплекс знань та вмінь, кваліфікаційні вимоги, кодекс етики. Потреба суспільства в цих фахівцях.

Основні сфери діяльності соціального педагога, їх загальна характеристика. Особливості взаємодії соціального педагога з соціальними суб'єктами. Загальна характеристика методик роботи з соціальними суб'єктами. Система підготовки соціального педагога.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К., 2002. - С.24-32.
2. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка/ Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлєбїк. - К.: ІЗМН, 1997. - С.57-74.
3. Мишик Л.И. Професіональна підготовка соціального педагога /Л.И.Мишик. - Запорозьке: ИПК «Запоріжжя», 1996. - С.51-72.
4. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/У кл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998.-С.36-42.

Додаткова

1. Безпалько О.В. Підготовка студентів до соціально-профілактичної роботи з молоддю /О.В.Безпалько //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - Ч. 1. -С.206-214.
2. Битинас Б.П. Гражданскому обществу - институт социальных педагогов /Б.П.Битинас, И.Л.Катаева //Педагогика. - 1992. - №5-6. - С.38-44.
3. Галагузова М. Институт социальных педагогов вчера и сегодня /М.Галагузова//Социальная педагогика. - 2003.-№1.-С.106-111.
4. Коваль Л.Г. Підготовка соціальних педагогів і соціальних працівників в Україні /Л.Г.Коваль //Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. - №1-2. - С.86-95.
5. Мудрик А.В. Социальная педагогика /А.В.Мудрик. - М.: "Академия", 1999. - С. 17-26.
6. Поліщук В.А. Концептуальні засади моделі підготовки соціально-

- педагогічних кадрів в Україні /В.А.Поліщук //Соціальна робота в Україні на початку XXI ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - Ч. 1. - С. 59-68.
7. Рижанова А.О. Соціальне виховання як питання національної та глобальної безпеки в умовах інформаційного суспільства / А.О.Рижанова // Теоретико-методологічні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб. Наук. Пр. Вип. (-К., 2006.- С.16-22..
 8. Рижанова А.О. Розвиток соціальності людини як умова формування громадянського суспільства / А.О.Рижанова // Наука і соціальні проблеми суспільства: освіта, культура, духовність: Матеріали V Міжнар. Наук.-практ. Конф., 20-21 травня 2008 р.- Х, ХНПУ ім. Г.С.Сковороди, 2008.- С.91-100.
 9. Шалаев И.К. Психологическая подготовка социальных педагогов / И.К.Шалаев, С.Г.Максимова //Педагогика. - 1998. - №1. - С.116-117.

Тема 1.3. Соціально - педагогічна діяльність.

Поняття про соціально-педагогічну діяльність. Роль і місце соціально-педагогічної діяльності в сучасному суспільстві. Взаємини соціально-педагогічної з педагогічною діяльністю та соціальною роботою. Соціальна допомога як засіб соціального виховання. Принципи соціально-педагогічної діяльності. Зміст соціально-педагогічної діяльності.

Діагностування соціальної вихованості та якості соціальних впливів на розвиток людини і суспільства, організація позитивного виховного впливу: *традиційного* (через сім'ю, мікросоціум), *стилізованого* (через вікову субкультуру), *інституціонального* (через виховні інституції), *міжособового* (через значимих осіб), *рефлексивного* (індивідуально пережитий, усвідомлений); їх взаємодія та координація. Нейтралізація негативного впливу цих факторів, корекція негативних впливів та їх наслідків. Управління процесом соціального виховання.

Структура мережі соціально-педагогічних служб України. Загальна характеристика систем: соціальної служби та організацій у справах неповнолітніх, соціальної служби у справах молоді та сім'ї. "Білі плями" мережі.

Технології соціально-педагогічної роботи. Особливості соціально-педагогічних методик діагностування, індивідуальної допомоги, навчання взаємодії, організації взаємодії тощо.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола.-К.,2002.-С.18-23, 80-115.
2. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/Укл. А.О.Малько.-Х.:ХДАК, 1998.-С.32-36.
3. Селевко Г. Технологии социально-педагогической работы / Г.Селевко // Социальная педагогика. - 2003. - № 1. - С.55-66; №2. - С.37-53.

Додаткова

1. Гурьянова М.П. Опыт организации междисциплинарного социально-педагогического исследования / М.П.Гурьянова // Педагогика. - 2002. - №6. - С.3-8.
2. Ковчина І.М. Сучасне значення правовиховної роботи у професійній діяльності соціального педагога / І.М.Ковчина // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - Ч. 1. - С.235-243.
3. Короткова Р.І. Інтерактивний театр як форма соціально- педагогічної роботи з молоддю / Р.І.Короткова // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - СІ 76-182.
4. Пономаренко О.В. Особливості соціально-педагогічної діяльності і модель особистості соціального педагога / О.В.Пономаренко // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.1. - С.221-228.
5. Овчарова Р.В. Справочная книга социального педагога /Р.В.Овчарова. - М.: ТЦ "Сфера", 2001. - С.259-476..
6. Социальная педагогика: Курс лекций /Под общей ред. М.А.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С. 131-166.

Розділ II. Історія соціального виховання

Тема 2.1. Виникнення і становлення соціального виховання в первісній та архаїчній культурі людства

Головна потреба первісної людини виживання в природному середовищі. Соціальне наслідування як основа соціального виховання. Соціальність первісного виховання за метою, об'єктом, методом, засобами, наслідками. Динаміка розвитку соціального виховання у звичаях, обрядах, ритуалах, святах, традиціях. Обґрунтування Г.Б.Корнетовим ефективності первісного виховання.

Зародження елементів структури соціального виховання в родоплемінному періоді. Вихователство як феномен первісного соціального виховання. Характеристика сімейно-станового виховання.

Головна потреба архаїчної людини виживання в природному та соціальному середовищі. Авторитаризація виховання. Виникнення нового виду соціального виховання -державного. Поява школи як нового засобу соціального виховання. Об'єднання елементів соціального виховання в систему.

Особливості системи соціального виховання в Давньому Єгипті. Особливості системи соціального виховання в Давньому Китаї. Особливості соціального виховання в Давній Персії. Перші спроби теоретичного осмислення соціального виховання В Давньому Китаї.

Література

Основна

1. Малько А.О. Становлення системи соціального виховання в архаїчній культурі /А.О.Малько //Вісник Харківської державної академії культури. - Вип.8. - Х.: ХДАК, 2001. - С. 157-165.
2. Монро П. История педагогики. - Ч.1.: Древность и Средние века /П.Монро. - М.,Пг.: ГИЗ, 1923. - 286 с.
3. Модзольский Л.Н. Очерк истории воспитания и обучения с древнейших времен до наших дней /Л.Н.Модзольский. - СПб.: Н.Г.Мартынов, 1892.-С.13-32.
4. У истоков воспитания /Педагогическая практика доклассового общества: Экспресс-информация; Сер. пед. и нар. образ за рубежом. - Вьш. 12(168).-М., 1991.- 17с.

Додаткова

1. Джурицкий А.Н. История педагогики: Учеб. Пособие / А.Н.Джурицкий.-М.: ВЛАДОС, 1999. - С.11-16.
2. История педагогики: Уч. пособие Ч.1:От зарождения воспитания в первобытном обществе до середины XVII в. / Под ред. А.И.Пискунова.-М.: ТЦ«Сфера», 1998.- 191 с

Тема 2.2. Антична ідея соціального виховання

Античність: спроба гармонізації суспільного та особистого ідеаліз виховання. Етапи розвитку соціального виховання Давньої Греції: архаїчний, новий еллінський, елліністичний. Спартанська та Афіньська моделі соціального виховання. Формування системи освіти в афіньському соціальному вихованні. Система соціального виховання Давньої Греції. Цілеспрямоване творення виховного середовища задля вільних громадян. Індивідуалізація виховання та навчання софістами. Криза соціального виховання Давньої Греції.

Виховна функція давньогрецької філософії. Рефлексія соціального виховання Демокритом та Сократом. Неавторитарне виховання Сократа.

Ідея соціальної педагогіки Платона, Аристотеля. Модель соціально-педагогічної системи держави в працях Платона. Дослідження Платоном механізму виховання, обґрунтування ним потреби нового виду соціального виховання.

Вдосконалення Аристотелем соціально-педагогічної системи Платона. Розбіжності з Платоном в поглядах на соціальне виховання. Пропозиція узаконення «спільного» виховання. Визнання соціальних цінностей змістом соціального виховання. Тріади соціального виховання Аристотеля. Теоретичне обґрунтування індивідуального та сімейного виховання, як різновидів соціального виховання. Обґрунтування виховання і навчання як специфічних форм творчої діяльності людини.

Література

Основна

1. Аристотель Политика /Аристотель //История социальной педагогики: Хрестоматия-учеб./ Под ред. М.А.Галагузовой.-М :ВЛАДОС, 2000. - С.30-37.
2. Аристотель Никомахова этика. Большая этика /Аристотель //Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики: Учеб. пособие. - М.: «Академия»,2000. - С.119-121.
3. Платон Протагор. Законы. Государство /Платон //История социальной педагогики: Хрестоматия-учеб./ Под ред. М.А.Галагузовой. - М.:ВЛАДОС, 2000. - С.25-30.
4. Платон Государство. Законы /Платон //Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики: Учеб. пособие. - М.:

«Академия»,2000. - С.90-92, 116-117.

Додаткова

1. Барт П. История социально-педагогической идеи: Пер. с нем. /П.Барт. - Одесса, 1923. - 32 с.
2. Джурицкий А.Н. История педагогики: Учеб. Пособие /А.Н.Джурицкий. - М.: ВЛАДОС, 1999. - С.41-57.
3. Малько А. О. Рефлексія соціального виховання епохи античності /А.О.Малько //Рідна школа. -2001. -№10.
4. Марценюк С.П. Педагогічні погляди Арістотеля /С.П. Марценюк //Рідна школа. - 1991. -№10. -С.77.
5. Монро П. История педагогики. - Ч.1.: Древность и Средние века /П Монро. - М.,Пг.: ГИЗ, 1923. - 286 с.
6. Модзольский Л.Н. Очерк истории воспитания и обучения с древнейших времен до наших дней /Л.Н.Модзольский. - СПб.: Н.Г.Мартынов, 1892. -С.33-104.
7. Третьяков В. В. Погляди Платона на проблеми виховання В.В.Третьяков //Рідна школа. - 1993. - №9. - С.74-75. Шидт К. История педагогики, изложенная во всемирно- историческом развитии в органической связи с всемирно-культурной жизнью народов: В 4 т. Т. 1. /К.Шидт М., 1890. - 748 с.

Тема 2.3. Становлення європейської системи соціального виховання в культурі Середньовіччя

Становлення та домінування християнських цінностей в соціальному вихованні середньовічної Європи. Основні елементи соціального виховання європейського Середньовіччя. Роль та динаміка релігійного виховання в соціальному вихованні європейських народів У1-УШ ст., 1Х-ХІІ ст., ХІУ-ХУ1 ст. Чернече виховання як різновид релігійного, розробка методики самовиховання ченцями. Релігійне виховання народу. Церква як провідний осередок соціального виховання Середньовіччя. Проект Алкуїна щодо створення релігійної соціально-педагогічної системи. Сімейне релігійне виховання. Вдосконалення методики сімейного виховання як різновиду соціального виховання. Захист дитинства, формування мережі притулків для підкидьок та сиріт. Дитяча організація гід керівництвом Д.Савонаролі. Клірикальне виховання як різновид релігійного. Становлення системи релігійної освіти. Релігійна система соціального виховання.

Лицарське виховання як елемент соціального виховання

Середньовіччя. Вікові етапи та зміст лицарського виховання. Поступове зрощення світського лицарського виховання з релігійним. Вихователство як елемент соціального виховання Середньовіччя, його специфіка, зміст та правові основи. "Королівські зерцала" як соціально-педагогічний засіб виховання.

Проголошення гуманістичних цінностей в епоху Відродження. Обґрунтування гуманістами нових ідеалів соціального виховання. Поступове пересування провідного закладу соціального виховання від церкви до школи. Модель гуманістичної школи та ідеї Реформації щодо загальної народної школи. Виховання "ділової людини" в системі соціального виховання. Академічна свобода університетів.

Е.Роттердамський - теоретик гуманістичної педагогіки та "виховател нові Європи". Соціально-педагогічна діяльність Е.Роттердамського. Теоретичне обґрунтування потреби захисту дитинства та ролі виховання в житті людини: "Дитинство поза вихованням - суспільний злочин». Е.Роттердамський про роль середовища в соціальному вихованні.

Література

Основна

1. Златоуст Иоанн О тщеславии и о том, как должно родителям воспитывать детей / Иоанн Златоуст // Западноевропейская средневековая школа и педагогическая мысль (Исследования и материалы): сб. науч. тр. - Вып. I. - Ч. 2. - М., 1990. - С.115-142.
2. Златоуст Иоанн Уроки о воспитании / Иоанн Златоуст // Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики: Учеб. пособие / И.Н.Андреева. - М.: «Академия», 2000. - С. 92-94.
3. Лютер М. К советникам всех городов земли немецкой. О том, что им надлежит учреждать и поддерживать христианские школы / М.Лютер // Школа и педагогическая мысль средних веков, Возрождения и начала Нового времени. - М., 1991. - С. 193-221.
4. Лютер М. К советникам всех городов земли немецкой. О том, что им надлежит учреждать и поддерживать христианские школы /М.Лютер //Школа и педагогическая мысль средних веков, Возрождения и начала Нового времени. - М., 1991. - С. 193-221.
5. Манетти Д. О достоинстве и превосходстве человека /Д.Манетти // Образ человека в зеркале гуманизма: мыслители и педагоги эпохи Возрождения о формировании личности (XIV-XV вв.). - М.: Изд-во УРАО, 1999. -С.63-74.
6. Монтень М. Опыты /М.Монтень // Образ человека в зеркале

гуманізму: мислителі і педагоги епохи Відродження о
формуванні особистості (XIV-XV ст.). - М.: Вид-во УРАО. і 999.
-С.329-349.

7. Роттердамський Е. О необхідності раннього навчання дітей. Виховання християнського государя. Еразма Роттердамського молодим дітям наука, як повинно себе вести і обходитися з іншими /Е. Роттердамський //Меньшиков В.М. Педагогіка Еразма Роттердамського: відкриття світу дитинства.../В.М.Меньшиков - М.: Нар.освіта, 1995. - С.33-95.

Додаткова

1. Безрогов В.Г. Виховання знатного малюка в ранній Ірландії /В.Г.Безрогов //Школа і педагогічна думка середніх віків, Відродження і початок Нового часу. - М., 1991. - С.4-17.
2. Ворогов В.Г. К вопросу об источниках реконструкции светского идеала воспитания в раннем средневековье (по материалам ирландских «королевских зеркал») /В.Г.Безрогов // Західноєвропейська середньовічна школа і педагогічна думка. - Вип.1. - 4.1. - М., 1989. - С.86-105.
3. Малько А.О.Розвиток соціального виховання в Середньовіччі /А.О.Малько //Вісник Харківської державної академії культури: 36. наук. праць. - Вип.9. - Х.: ХДАК, 2002. - С.222-229.
4. Монро П. Історія педагогіки. - 4.1.: Древність і Середні віки /•Л.Монро. -М.,Пг.: ГИЗ, 1923. -286 с.
5. Шмидт К. Історія педагогіки, викладена в загально-історичному розвитку в органічній зв'язі з культурною життям народів: В 4 т. Т. 2., Т.3 (до Лютера включно) /К.Шмидт. - М., 1879-1880.

Тема 2.4. Особливості становлення вітчизняної системи соціального виховання

Вплив християнізації та централізаційних процесів на становлення системи соціального виховання в Київській Русі. Монастирі та церкви - осередки розповсюдження візантійської культури, зокрема освіти. Роль книги у поширенні освіти. Особливе соціальне ставлення в Київській Русі до блаженних, "юродивих", їх роль у соціальному вихованні населення. Початок освіти дівчат. Негативне відбиття татаро-монгольської навали на всієї структурі соціального виховання.

Роль братств у формуванні самосвідомості українського народу на Правобережній Україні. Виховна система братств. Суспільний характер виховання та навчання в братських школах.

Козацтво як визначальний чинник соціокультурного розвитку на Лівобережній Україні. Козацька педагогіка як вид національної системи соціального виховання. Цінності та складові елементи козацької системи соціального виховання. Культ "вченості". Ефективність козацької педагогіки. Народні школи мандрівних дяків. Вплив віз'єднання з Росією на соціальне виховання українців.

Література

Основна

1. Антологія педагогической мысли Украинской ССР. М.:Педагогика, 1988. С.8-16, 56-59,69-73, 78-83, 111-116, 571-572, 580-581.
2. Багалій Д.І. Історія слобідської України /Д.І.Багалій. - Х.: Дельта, 1993.- С.188-192.
3. Кузь В. Українська козацька педагогіка і духовність /В.Кузь, І.Руденко, О.Губко. - Умань, 1995. - С.69-100.
4. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X - початок XX ст.). - К.: Рад. школа, 1991.-281 с.
5. Українська козацька педагогіка //Основи національного виховання: концептуальні положення (Частина I). - К., 1993. - С.60-75.

Розділ III. Становлення та розвиток соціальної педагогіки в культурі індустріального суспільства

Тема 3.1. Розвиток теорії соціального виховання

Вплив індустріалізації на руйнацію попередніх соціальних структур, соціальних взаємовідносин, способу життя. Неспроможність середньовічного соціального виховання задовольнити потреби культурної динаміки індустріального суспільства.

Формування теорії соціального виховання педагогами та філософами індустріальної епохи: Я.А.Коменським, Д.Локком, К.А.Гельвецієм, Г.Е.Лессінгом, І.Кантом, І.Гердером, І.Г.Песталоцці, І.Г.Фіхте, Р.Оуеном, Ф.Фрьобелем, А.Дістервегом.

Розширення об'єкта соціального виховання до людства (Я.А.Коменський, Г.Е.Лессінг, І.Кант, І.Гердер), визначення мети його соціального виховання (Я.А.Коменський), виокремлення етапів соціально-духовного розвитку людства і людини (Г.Е.Лессінг, І.Кант). Філософське обґрунтування цінностей соціального виховання людства та індивіда (І.Кант). Нація як об'єкт соціального виховання

(К.А.Гельвецій, І.Гердер, І.Г.Фіхте, А.Дістервег). Цінності, мета, провідні чинники, методи та механізм соціального виховання нації (К.А.Гельвецій, І.Гердер, А.Дістервег). Роль соціального виховання нації у вихованні людства. Алгоритм зміни характеру соціального виховання з державного на суспільний (Я.А.Коменський).

Виявлення зв'язку соціального виховання з культурою людства та певного народу. Обґрунтування педагогічного принципу культуровідповідності. Усвідомлення можливості негативного впливу культури на індивіда, на культурну динаміку іншого народу (Д.Локк, І.Кант, І.Гердер, А.Дістервег). Завдання соціального виховання - захист від деструктивної дії соціуму.

Уточнення розумових, вікових, статевих рамок соціального виховання людини (Я.А.Коменський, Д.Локк, Ж.-Ж.Руссо) та станових щодо соціуму (К.А.Гельвецій, І.Г.Песталоцці, І.Гердер).

Характеристика елементів системи соціального виховання в моделі І.Г.Песталоцці. Гармонізація культури людства через підвищення ефективності соціального виховання незаможного населення. Обґрунтування потреби дошкільного виховання в системі соціального виховання.(Ф.Фрйобель, Р.Оуен). Оновлення системи шкільного виховання, створення моделі "школи-життя" як засобу соціального виховання "всіх" (Я.А.Коменський).

Розробка Дж.Локком теорії та методики соціального виховання індивіда. Значення соціального виховання індивіда в зростанні авторитета нації. Д.Локк про домінуючу роль середовища у розвитку дитини. Доведення специфіки виховного та навчального процесів у соціальному вихованні. Висування ідеї соціально-педагогічного вдосконалення соціокультурного розвитку провідних соціальних суб'єктів -людини та нації (Я.А.Коменський, К.А.Гельвецій, І.Г.Песталоцці, Р.Оуен та інші).

Література

Основна

1. Гельвецій К.А. Про людину, її розумові здібності та її виховання /К.А.Гельвецій. -К.: Основи, 1994.-416с.
2. Гердер И.Г. Письма для поощрения гуманности / И.Г.Гердер // Гердер И.Г. Избр. соч. - М. - Л.: Гослитиздат, 1959. - С. 285-302.
3. Дистервег Ф.В.А Три заметки о педагогике и о стремлениях учителей /Ф.В.А.Дистервег //Дистервег Ф.В.А. Избр. пед.

- сочинения. - М.: Учпедгиз, 1956. - С.235-246.
4. Дистервег Ф.В.А. О природосообразности и культуросообразности в обучении /Ф.В.А.Дистервег // Дистервег Ф.В.А. Избр. пед. сочинения. - М.: Учпедгиз, 1956. - С.227-235.
 5. Кант И. Метафизика нравов (1797) /И.Кант //Кант И. Основы метафизики нравственности; Критика практического разума; Метафизика нравов. - СПб.: Наука, 1995. - С.259-504.
 6. Кант И. О педагогике /И.Кант. - М.: Тип. Лисснера и Романа, 1896. - 99 с.
 7. Кант И. Основы метафизики нравственности (1785) /И.Кант //Кант И. Основы метафизики нравственности; Критика практического разума; Метафизика нравов. - СПб.: Наука, 1995. - С.53-119.
 8. Коменский Я. А. Великая дидактика //Педагогическое наследие /Я.А.Коменский, Д.Локк, Ж.-Ж.Руссо, И.Г.Песталоцци. М.: Педагогика, 1988.-С. 11-106.
 9. Коменский Я.А. Всеобщий совет об исправлении дел человеческих / Педагогическое наследие /Я.А.Коменский, Д.Локк, Ж.-Ж.Руссо. И.Г.Песталоцци. - М.: Педагогика, 1988. - С. 107-136.
 10. Лессинг Г.Э. Воспитание рода человеческого /Г.Э.Лессинг //Лики культуры: альманах. - Т.1. - М.: Юрист, 1995. - С.479-499.
 11. Локк Д. Мысли о воспитании //Педагогическое наследие Я.А.Коменский, Д.Локк, Ж.-Ж.Руссо, И.Г.Песталоцци. - М.: Педагогика, 1988.-С. 145-179.
 12. Песталоцци И. Г. Линггард и Гертруда / И.Г.Песталоцци // Песталоцци И.Г. Избр. пед. произведения в 3-х т. - Т.1. - М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. - С.325-677.
 13. Руссо Ж.-Ж. Эмиль, или о воспитании // Коменский Я.А., Локк Д., Руссо Ж.-Ж., Песталоцци И. Г. Педагогическое наследие. – М.: Педагогика, 1988.-С.99-296.

Додаткова

1. Барт П. История социально-педагогической идеи: Пер. с нем. /П.Барт. - Одесса, 1923. - 32 с.
2. Малько А.О. Розвиток теорії соціального виховання К.А.Гельвецієм /А.О.Малько //Педагогіка, психологія та медико- біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: 36. наук, пр, - Харків: ХДАДМ, 2002. - №8. - С. 27-34.
3. Малько А.О. Соціально-педагогічна модель мікросоціуму Г.Песталоцці /А.О.Малько //Проблеми педагогічних технологій: 36. наук, праць. - Луцьк: ВДУ, 2002. - Вип.4. - С.49-56.
4. Малько А.О. Соціальне виховання Д.Локка / А.О.Малько // Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. -

Чернівці: ЧНУ, 2002. - Вип. 137. - С. 119-131.

5. Малько А.О. Філософські основи соціального виховання в творчості І.Канта /А.О.Малько //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: 36. наук. пр. -Харків: ХДАДМ, 2002. - №9. - С. 29-37.
6. Малько А.О. Соціальне виховання Я.А.Коменського /А.О.Малько //Рідна школа. - 2002. - №8-9. - С. 70-73.
7. Малько Д.О. Розвиток теорії соціального виховання І.Гердером та І.Фіхте /А.О.Малько //Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. 36. наук. пр. - Харків: ХДАДМ, 2002.-№10. - С. 14-21.
8. Рижанова А.О. Теорія та практика соціального виховання А.Дістервега: Текст / А.О.Рижанова // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання та спорту. 36. наук. пр. - Харків: ХДАДМ, 2008.-№2. - С. 120-124.

Тема 3.2. Розвиток практики соціального виховання індустріального суспільства

Залежність духовної динаміки індустріального суспільства від самопізнання особливостей європейських етносів (розвиток національної свідомості) та від поширення антропоцентричних цінностей в суспільній свідомості. Секуляризація соціального виховання. Головна роль у трансляції цінностей переходить від релігії до держави і відповідно від церкви до школи. Підвищення ролі законодавства і моралі в соціальній регуляції. Підвищення ролі мистецтва у соціальному вихованні. Благодійна діяльність як фактор соціального виховання. Прискорення культурної динаміки та потреба інтенсифікації соціального виховання. ЗМІ – новий засіб соціального виховання. Підвищення ролі навчання в соціальному вихованні.

Перенесення акценту в соціальному вихованні індустріальної доби на нову генерацію. Провідна мета виховання свідомого громадянина. Розвиток системи освіти. Створення державних систем початкового навчання для дітей. Модель індустріальної школи. Вища початкова школа. Види середньої школи: гімназія, колег, реальна та граматична школи. Виникнення та розвиток жіночої середньої та вищої освіти. Вдосконалення та поширення вищої освіти. Початок вищої педагогічної освіти. Педагогічні експерименти в приватних освітніх закладах. Виникнення та розвиток дошкільної освіти. Створення перших виховних закладів для дітей дошкільного віку Р.Оуеном. Створення

Дитячих садків Ф.Фрьобелем.

Тенденція трансформування окремих педагогічних експериментів у практичні педагогічні течії "трудова школа" (Р.Зайдель, Г.Кершенштайнер), "педагогіка дії" (В.А.Лай), "прагматична педагогіка" Д.Дьюї та інші.

Гуманізація навчально-виховного процесу (Д.Дьюї, Р.Штайнер, О.Нейлл та інші). Індивідуалізація процесу навчання ("Віннетка-план", "Дальтон-план", "Говард-план", "Йена-план"). Розгалуження мережі соціально-педагогічних закладів для дітей, що потребують допомоги: притулки, "шпитали", виховні будинки, "дитячі суди", перевиховні колонії, виховні заклади для розумово відсталих дітей тощо.

Соціально-педагогічний експеримент Р.Оуена.

Література

Основна

1. Оуэн Р. Педагогические идеи Роберта Оуэна: избр. отрывки из сочинений /Р.Оуэн. - М.: Учпедгиз, 1940. - 246 с.
2. Песталоцци ИГ. По поводу правильного воспитания детей / И.Г.Песталоцци // Песталоцци И.Г. Избр. пед. произведения в 3-х т. - Т. 1 - М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. - С.228-237
3. Песталоцци И.Г. Отрывок из истории низов человечества. Воззвание к человечеству во благо последнего / И.Г.Песталоцци //Песталоцци И.Г. Избр. пед. произведения в 3-х т. - Т. 1. - М.: Изд-во АПН РСФСР, 1961. - С. 167-174.

Додаткова

1. Джуринский А.Н. История педагогики: Учеб.пособие /А.Н.Джуринский. - М.: ВЛАДОС, 1999. - С. 198-207,239-263,320-329.
2. История педагогики: Уч. пособие. - Ч.2.С XVII в. до сер.ХХ в./Под ред. А.И.Пискунова. - М.: ТЦ «Сфера», 1998. - 304 с.
3. Монро П. История педагогики. - 4.2.: Новое время /П.Монро. -М.,Пг., 1911.-372 с.
4. Шмидт К. История педагогики, изложенная во всемирно-историческом развитии в органической связи с культурной жизнью народов: В 4 т. Т. 4. / К.Шмидт- М., 1881.

Тема 3.3. Розвиток соціальної педагогіки в Німеччині та інших країнах

Умови виникнення соціальної педагогіки як науки. Поява терміну

"соціальна педагогіка", суперечки фахівців щодо його авторства. Узагальнення П.Наторпом творчості І.Г.Песталоцці. Визначення та обґрунтування предмета соціальної педагогіки в праці "Соціальна педагогіка. Теорія виховання волі на засадах спільності". Провідний принцип розвитку людини і спільності та провідне завдання соціальної педагогіки. Здолання соціального авторитаризму виховної системи Платона у теорії соціальної педагогіки П.Наторпа.

Соціально-педагогічна модель П.Наторпа як задоволення потреби гармонізації соціального виховання суспільства. Характеристика елементів соціально-педагогічної системи П.Наторпа. Розвиток теорії соціального виховання П.Наторпом.

Розвиток теорії та практики соціальної педагогіки в Німеччині Г.Кершенштайнером. Розвиток теорії соціальної педагогіки Р.Зайдемом. Проголошення в Німеччині соціально-педагогічної ери. Аналіз теоретичного багажу соціальної педагогіки. Аналіз внеску провідних персоналій у становлення соціальної педагогіки. Спроба звууження предмета соціальної педагогіки Г.Нойлем та Г.Боймер.

Заперечення соціальної педагогіки у фашистській Німеччині.

Втілення соціально-педагогічних ідей в практику виховання США. Сетльмент Д.Адамс. Вдосконалення соціально-педагогічного впливу школи в педагогіці прагматизму Д.Дьюї. Підсилення соціально-педагогічної функції школи в альтернативній педагогіці Європи (Р.Штайнсер, О.Нейлл, Є.Френе, Я.Корчак та інші).

Дитячі організації як новий засіб соціального виховання нової генерації. Скаутизм в системі соціального виховання, його сутність. Система виховання скаутизму. Пролетарська дитяча організація.

Поширення суспільного інтересу до дитинства. Педологія. Декларація про права дитини (1927).

Дискусії в Німеччині щодо предмета соціальної педагогіки після другої Світової, війни. Зближення змісту діяльності соціальних педагогів та соціальних працівників в Європі. Відновлення в науці погляду П.Наторпа на предмет соціальної педагогіки.

Професійна підготовка соціальних педагогів в країнах США і Європи.

Література

Основна

1. Гернле Е. Дитячий рух, як нова організація виховання / Е.Гернле // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій / Я.Мамонтов. - Харків: Держвидав України, 1926. - С.255-262.
2. Дьюї Д. Школа и общество / Д.Дьюї // История социальной педагогики: хрестоматия - учебник. - М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2000. - С.328- 340.
3. Дьюї Д. Моральні принципи в освіт / Д.Дьюї. - Львів: Літопис, 2001.-31 с.
4. Дьюї Д. Школа та суспільний поступ / Д.Дьюї // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій / Я.Мамонтов. - Харків: Держвидав України, 1926. - С. 230-237.
5. Зайдель Р. Цілі виховання / Р.Зайдель // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій / Я.Мамонтов. - Харків: Держвидав УкраУни, 1926. - С. 206-220.
6. Кей Е. Про вшнє виховання / Е.Кей // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій/ Я.Мамонтов. - Харків: Держвидав УкраУни, 1926.-С. 32-38.
7. Кершенштайнер Г. Гражданское воспитание юношества / Г.Кершенштайнер // Кершенштайнер Г. Избр. соч.М.: Книгоиздательство К.И.Тихомирова,1915. - С.92 - 112.
8. Кершенштайнер Г. Понятие трудовой школы / Г.Кершенштайнер //Свадковский И.Ф. Рабочая книга по истории педагогики /И.Ф.Свадковский. - М., Л.: Госиздат, 1930. - С.304-313.
9. Наторп П. Виховання й спільність. Трудова школа / П.Наторп // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій / Я.Мамонтов. - Х.: Держвидав України, 1926. - С. 194-205.
10. Наторп П. Развитие народа и развитие личности /П.Наторп. - Спб.: Школа и жизнь, 1912. - 144 с.
11. Наторп П. Социальная педагогика. Теория воспитания воли на основе общности / П.Наторп. - Спб., 1911.- 360 с.
12. Холл С. Педологія та її вшшошення до виховання /С.Холл // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій / Я.Мамонтов. - Харків: Держвидав України, 1926. - С.460-471.

Додаткова

1. Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики /И.Н.Андреева. - М.:Академия, 2000. - С. 104-107, 147-150.
2. Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики / И.Н.Андреева. - М.:Академия, 2000. - С.87-90,101-104.
3. Власова О.І.Соціально-педагогічні погляди Пауля Наторпа / О.І.Власова, О.В.Тюптя // Вісник Київського університету ім. Т.Г.Шевченка. Серія Соціологія, психологія, педагогіка. - Вип. 2. -

- К., 1996. - С. 212-216.
4. История социальной педагогики: Хрестоматия-учебник / Под ред. М.А. Гадагузовой. - М.: Владос, 2000. - С. 300-312.
 5. Малько А.О. Пауль Наторн - засновник соціальної педагогіки А.О. Малько // Рідна школа. 2003. № 9.
 6. Малько А.О. Розвиток теорії \ практики соціального виховання Г. Кершенштайнером / А.О. Малько // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: 36. наук. пр. - Харків: ХДАДМ, 2002. - № 19. - С. 49-57.
 7. Соколов П. История педагогических систем / П. Соколов. - Петроград: В.С. Клеостов, 1916. - С. 660-675.
 8. История социальной педагогики / Под ред. М.А. Гадагузовой. - М.: Гуманит. Изд. центр ВЛАДОС, 2000. - С. 313-347, 385-405.
 9. Социальная педагогика: теория, методика, опыт исследования. - Свердловск: Изд. Урал, ун-та, 1989. - С. 3-10.

Тема 3.4. Особливості вітчизняного соціального виховання в індустріальну епоху

Розвиток вітчизняної системи соціального виховання. Характеристика елементів соціального виховання: релігійне виховання, сімейне виховання, підсистема освіти (народна, середня, вища, освіта дорослих), підсистема просвіти (через заклади культури, мистецтво, інформаційні засоби, громадські токариснтл). підсистема піклування (державні, суспільні, громадські, приватні благодійні закладі: та ініціативи). Початкові земські школи О. Корфа. Недільна школа Х. Алчевської. Харківське товариство грамотності. Народний будинок в Харкові. Роль мистецтва, зокрема літератури у вітчизняному соціальному вихованні. Соціально-педагогічний експеримент П. Ф. Семеренка

Соціально-педагогічний захист дитинства. Організація соціального виховання сиріт. Дитячі організації. Правовий захист дітей з делінквентною поведінкою. Специфіка Дитячих судів. Особливості судочинства Дитячих судів. Корекція делінквентної поведінки неповнолітніх.

Усвідомлення актуальності суспільного виховання прогресивною громадськістю. Перший загальноросійський з'їзд з сімейного виховання (1913). Подальша розробка теорії вітчизняного соціального виховання.

Література

Основна

1. Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогике/И.Н.Андреева. - М.: Академия, 2000. - С.107-113, 127-132, 153-156.
2. Антология педагогической мысли России второй половины XIX - начала XX в. - М.: Педагогика, 1990. - С.41-45, 210-211, 300-301, 371-372, 392-401, 462-463, 487-499.
3. Антология педагогической мысли России первой половины XIX в. М.: Педагогика, 1987. - С.89-91,141-144,225-235,238-244,514-516.
4. Багалій Д.І. Історія слобідської України /Д.І.Багалій. - Х.: Дельта, 1993.-С.192.-197.
5. Бехтерев В.М. Вопросы общественного воспитания /В.М.Бехтерев // Антология педагогической мысли России второй половины XIX - начала XX в. - М.: Педагогика. 1990. - С.500-508.
6. Джус О.В. Соціально-педагогічний аспект діяльності Софії Русової в еміграції/О.В.Джус //Шлях освіти. - 2001. - №2. - С.52-55.
7. Зеньковський В.В. Про соціальне виховання /В.В.Зеньковський. - К., 1920.-64с.
8. История дошкольной педагогики в России: Хрестоматия. - М., 1976.-С.37-43,50-51.
9. Ключевский В.О. Два воспитания /В.О.Ключевский// Антология педагогической мысли России второй половины XIX - начала XX в. - М.: Педагогика, 1990. - С.390-400.
10. Ковалевский П.Н. Борьба с преступностью путем воспитания /П.Н.Ковалевский. - СПб.-М., 1908. - 348 с.
11. Кузь В. Українська козацька педагогіка і духовність / В.Кузь, Ю.Руденко, О.Губко. - Умань, 1995. - 115 с.
12. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X - початок XX ст.). - К.: Рад. Школа, 1991. - 334-348.
13. Труды Первого всероссийского съезда по семейному воспитанию. - В2-хт. Т.І.-СПб, 1914.-672с.
14. Ушинский К.Д. О народности в общественном воспитании /К.Д.Ушинский // Антология педагогической мысли России второй половины XIX - начала XX в. - М.: Педагогика, 1990. -С.38-4.).
15. Хомяков А.С. Об общественном воспитании в России /А.С.Хомяков // Антология педагогической мысли России первой половины XIX в. - М.: Педагогика, 1987. - С.500-509.

Додаткова

1. Анищенко О. Фахова підготовка дівчат у дитячих притулках /О. Анищенко //Шлях освіти. - 2000. - № 1. - С.40-42.
2. Горшкова Е.А. Воспитательные дома и приюты в Российской империи /Е.А.Горшкова //Педагогика. - 1995. - № 1. - С. 117-119.

3. Завражин О. А. Детские суды в Российской империи /О.А.Завражин //Педагогика.-1995.-№3.-С. 103-106.
4. Клемантович И. Благотворительность: уроки истории /И.Клемантович, А.Скод //Воспитание школьников. - 1999. -№5. -С.30-32.
5. Кузь В. Українська козацька педагогика і духовність /В.Кузь, Ю.Руденко, О.Губко. - Умань, 1995. - С.66-68.
6. Рижанова А.О. Становлення вітчизняної теорії соціального виховання: Текст / А.О.Рижанова // Соціальна педагогіка: теорія та практика.- 2008.- №1.- С.
7. Семенова Л. Российская благотворительность: воспоминание о прошлом или наказ на будущее? / Л.Семенова // Социальная работа. - 1992.-№1.-С.62-63.

Тема 3.5. Розвиток вітчизняної соціальної педагогіки

Загальна характеристика внеску С.Т.Шацького в розвиток теорії і практики соціальної педагогіки в становлення вітчизняної соціальної педагогіки. Етапи соціально-педагогічної діяльності С.Т.Шацького.

Діяльність С.Т.Шацького до 1917р. Початок організація дозвілєвої діяльності дітей та підлітків О.У.Зеленком, С.Т.Шацьким. Досвід дитячих товариств "Сетлемент", "Дитяча праця та відпочинок", колонії "Бадьоре життя", характеристика їх систем виховання.

Діяльність С.Т.Шацького у радянський період. Розробка теорії та практика реалізація ідей "педагогіки середовища" С. Т. Шацьким. Діяльність І Дослідної станції Наркомпроса.

Внесок вітчизняної педології в розвиток теорії та практики соціальної педагогіки. Становлення вітчизняної педології. Наукова та практична діяльність Г. І. Россолімо, А. Н. Нечаєва, А. Ф. Лазурського, В. П. Кашенка. Соціальні профілі та педагогічна клініка В. П. Кашенка. Взаємозв'язок з зарубіжними соціопедагогічними ідеями та досвідом.

Підтримка педології радянською владою. Подальший розвиток педології в 20-30 роки: головні течії, організація діяльності педологічних служб, зокрема школи. Вплив педології на розробку проблем соціальної педагогіки. Причини знищення педології.

Проголошення нових цінностей соціального виховання. Руйнація попередньої системи соціального виховання, зокрема підсистеми освіти, відмова від благодійності, заборона Всеросійського учительського союзу тощо.

Поступове формування авторитарної системи соціального (державного) виховання. Створення законодавчої бази. Загальна характеристика основних елементів радгійської системи соціального виховання.

60-80 роки. Соціальні теорії школи та їх зв'язок з розвитком соціальної педагогіки. Недостатність шкільної педагогіки та поступове висунення соціально-педагогічних проблем формування особистості. 60-ті: поява перших спеціалістів, орієнтованих на соціально-педагогічну роботу в мікрорайоні. Творчий розвиток ідей "педагогіки середовища". 70-ті: досвід організації соціально-педагогічних комплексів. 80-ті: аналіз та узагальнення накопиченого досвіду соціально-педагогічної роботи за місцем проживання.

90-ті роки офіційне відновлення статусу соціальної педагогіки. Діяльність ТНДК "Школа-мікрорайон". Створення Всесоюзної асоціації соціальних педагогів та соціальних працівників. Введення професії "Соціальний педагог", інші наслідки діяльності ТНДК.

Становлення соціально-педагогічної теорії та практики в Україні, проблеми розвитку соціальної педагогіки. Створення Української Асоціації соціальних педагогів та спеціалістів з соціальної роботи. Підготовка професійних кадрів.

Література

Основна

1. Вопросы образования и воспитания на страницах большевистской печати (1900-1917) //Антология педагогической мысли Украинской ССР. - М.: Педагогика, 1988. -С.294-305.
2. Воспитание учащихся по месту жительства. - М., 1989. - 145 с.
3. Гринько Г. Соціальне виховання дітей /Г.Гринько // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій /Я. Мамонтов. - Харків: Держвидав України, 1 926. - С.346-358
4. Декларация Народного комиссариата просвещения УССР о социальном воспитании детей. I.УП.1920. Кодекс законов о народном просвещении УССР //Антология педагогической мысли Украинской ССР. - М.:Педагогика, 1 988. - С.306-314.
5. Кашенко В.П. Педагогическая коррекция /В.П.Кашенко. - М.: Просвещение, 1994. - С.21-223 с.
6. Крупська Н.К. Суспільне виховання /Н.К.Крупська // Мамонтов Я. Хрестоматія сучасних педагогічних течій /Я. Мамонтов. - Харків:

- Держвидав України, 1926. - С. 322-328.
7. Луначарский А.В. О социальном воспитании /А.В.Луначарский // Андреева И.Н. Антология по истории и теории социальной педагогики. - М.:Академия, 2000. - С.1 16-118.
 8. Семенов В.Д. Взаимодействие школы и социальной среды / В.Д.Семенов. - М., 1986. - 175 с.
 9. Сидоров В.Н. Социальная работа в Украине: проблемы становления /В.Н.Сидоров // Информационно-методический бюллетень № 1 Украинской Ассоциации социальных педагогов и специалистов по социальной работе. - Донецк, 1992. - С.30-41.
 10. Социальная педагогика: Теория, методика, опыт исследования. - Свердловск, 1989.- 149с.
 11. Социальное воспитание учащихся (основные теоретические положения). - М., 1990. - 33 с.
 12. Шацкий С.Т. Бодрая жизнь /С.Т.Шацкий //Шацкий С.Т. Педагогические сочинения: В 4т. Т. 1. / Под ред. И.А.Каирова. - М.:Просвещение, 1962. -С.295-452..
 13. Шацкий С.Т. Дети - работники будущего /С.Т.Шацкий //Шацкий С.Т. Педагогические сочинения: В 4 т. Т. 1. / Под ред. И.А.Каирова. - М.:Просвещение, 1962. - С. 197-265, 453-489.
 14. Шацкий С.Т. Новая общественно-педагогическая работа для «детей работников будущего» /С.Т.Шацкий //Шацкий С.Т. Педагогические сочинения: В 4т. Т. 1. / Под ред. И.А.Каирова. -М.: Просвещение, 1962. - С.272-286.
 15. Эпштейн М. Очередные вопросы социального воспитания / М.Эпштейн. - М., Работник просвещения, 1926. - 32 с.

Додаткова

1. Беляев В.И. С.Т.Шацкий - эволюция представлений о целях воспитания /В.И.Беляев //Педагогика. - 1995. - №4. - С.75-79.
2. Беляев В.И. Теоретические основы педагогической концепции С.Т.Шацкого /В.И.Беляев //Педагогика. - 1998. - №6. - С.76-83.
3. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций /Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. М.: Изд. Центр «Академия», 1999.-С. 196-209.
4. Дем'яненко Н.М. Педологія як навчальна дисципліна і наукова система (20-30-ті рр.) /Н.М.Дем'яненко // Вища педагогічна освіта. -К., 1994.-Вип. 17.-С.119-122.
5. Ніколенко Д.Ф. Педагогічне дитинознавство: розвиток педології / Д.Ф.Ніколенко //Вісник АПН України. - К., 1993. - Вип.1. - С.133-142.
6. Розин А.М. Из истории запрета педологии в СССР /А.М.Розин //Педагогика. - 1998. - №4. - С.92-99.

7. Степунина О. А. Педологическая концепция П.П.Блонского / О.А.Степунина // Педагогика. - 1995. - №3. -С. 108-111.
8. Сухомлинська О.В. Витоки й засади української школи рефлексології та педології (20-ті роки) / О. В. Сухомлинська // Педагогіка і психологія. - 1994. - №3, -С.107-118.
9. Фрадкин Ф.А. Педология: мифы и действительность / Ф.А.Фрадкин. - М., 1991 - 80 с.
10. Фрадкин Ф.А. Воспитательная система С.Т.Шацкого / Ф.А.Фрадкин, Г.А.Малинин. - М.: Прометей, 1993. - 175 с.
11. Фрадкин Ф.А. С.Т.Шацкий - работа для будущего / Ф.А.Фрадкин. - М., 1989.-222с.
12. Черепанов С.А. Первая опытная станция Наркомпроса / С.А.Черепанов, С.Т.Шацкий // Педагогическая энциклопедия / Под ред. А.Г.Калашникова: В 3 т. Т.2. - М.: Работник просвещения, 1928.- С.331-338.

Розділ ІV. Основні теорії соціалізації та напрями соціально-педагогічного формування особистості

Тема 4.1. Сучасні теорії соціального формування особистості

Взаємини понять "соціалізація" і "соціальне виховання". Взаємодія біологічних, психологічних, соціальних факторів та соціального виховання у процесі формування особистості. Відсутність багатфакторної теорії соціалізації особистості. Психоаналітична теорія З. Фрейда, психосоціальна Е. Ериксона та їх значення для теорії і практики соціальної педагогіки. Когнітивна теорія Ж. Піаже, теорія морального розвитку Л.Кольберга та їх значення для теорії і практики соціальної педагогіки. Теорія наuczіння, концепція діяльнісного підходу, теорія групового пристосування та їх значення для теорії і практики соціальної педагогіки.

Література

Основна

1. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник / Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. -С 79-91.
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999.-С17-27.

3. Эриксон Э. Детство и общество /Э.Эриксон - СПб.:Ленато, АСТ, Фонд «Университетская книга», 1996. - С.6-38.

Додаткова

1. Битинас Б. Процесс воспитания. Приобщение к ценностям /Б.Битинас. - М., 1995. - С.27-41.
2. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академия», 1999. -С.43-60.
3. Социальная педагогика: Курс лекций /Под общей ред. М.А.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С.69-84

Тема 4.2. Соціальне виховання як умова просоціальної реалізації особистості та профілактики асоціальності

Сутність соціального виховання, його специфіка щодо об'єкта, мети та методу. Поняття "соціальність". Духовність -міра соціальної досконалості соціальних суб'єктів. Двоєдине завдання соціального виховання стосовно соціуму та особи. Створення умов для соціального становлення і духовного розвитку соціальних суб'єктів та умов для їх (соціальності, духовності) реалізації в соціальній дійсності. Цінності - основа змісту соціального виховання, їх види та вплив на соціально-педагогічну практику.

Взаємодія мікро та макрофакторів у соціальному вихованні. Педагогізація середовища: активізація педагогічного потенціалу соціального середовища, нейтралізація деструктивного впливу факторів середовища. Соціально-педагогічна діяльність з особами, соціальними групами, інституціями з метою створення сприятливих соціальних умов соціо-духовного розвитку всіх соціальних суб'єктів.

Формування позиції особистості. Позиція особистості: поняття, параметри. Зміст позиції особистості, механізм її формування. Соціально-педагогічні методи та форми формування просоціальної позиції особистості.

Поняття про соціальну реалізацію особистості. Види соціальної реалізації особистості ("Душа людини" Е. Фромм). Просоціальна реалізація особистості, умови її здійснення. Соціально-педагогічні методи і форма організації просоціальної реалізації особистості. Включення особистості у макро- та мікросередовище. Інтеграція виховних сил суспільства. Створення умов престижності духовного самовиховання в соціумі.

Протиріччя соціуму, їх вплив на становлення та реалізацію позиції особистості. Причини негативних соціальних явищ. Соціально-педагогічні засоби попередження та подолання їх негативних впливів на особистість.

Соціально-педагогічна діагностика особистості: сутність та особливості. Дослідження соціальної ситуації розвитку. Вивчення вихованості. Діагностика соціально-педагогічної занедбаності.

Література

Основна

1. Интеграция воспитательных сил // Социальная педагогика: теория, методика, опыт исследования. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1989.-С.123-134.
2. Майор Ф. Воспитание - сверхзадача человечества / Ф.Майор // Наука и жизнь. - 1990. - №4. - С. 16-18.
3. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999.-СПб-157.
4. Фромм Э. Иметь или быть? / Э.Фромм. - К.: «Ника-Центр», 1998. - С.251-310.
5. Фромм Э. Душа человека / Э.Фромм. - М.: Республика, 1992. - С.14-108.
6. Фромм Э. Человек для себя / Э.Фромм. - Минск: Коллегиум, 1992. - С.84-115.
7. Швейцер А. Благоговение перед жизнью / А.Швейцер. М.: Прогресс, 1992.-С. 197-237.

Додаткова

1. Балтремус К.А. Актуальні аспекти формування педагогічного середовища /К.А.Балтремус //Шлях освіти. - 2002. - №3. - С.30-34.
2. Битинас Б. Процесе виховання. Приобщение к ценностям /Б.Битинас. - М, 1995.-С. 17-26,42-53,61-65.
3. Малько А.О. Соціальне виховання інформаційного суспільства: текст /А.О.Малько // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб, наук.праць – К., 2002.- Кн.1.
4. Малько А.О. Тенденції розвитку соціального виховання в сучасному соціокультурному контексті: текст / А.О.Малько // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: Зб. Наук. Пр.- Кн.1.- К., 2003.
5. Рижанова А.О. Соціальне виховання як питання національної та глобальної безпеки в умовах інформаційного суспільства / А.О.Рижанова // Там же.- Вип.9.- К., 2006.- С.16-22.
6. Рижанова А.О. Актуалізація вітчизняного соціального виховання в

контексті Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр.»: Текст // Освіта, культура та мистецтво в длобу цивілізаційної глобалізації: Матеріали міжнар. Конф., 22-23 листопада 2007 р.- Х., ХДАК, 2007.- С.1001-104.

7. Рижанова А.О. Розвиток соціальності людини як умова формування громадянського суспільства: Текст / А.О.Рижанова // Наука і соціальні проблеми суспільства: Освіта, культура, духовність: Матер V Міжнародної наук.-практ. Конф., 20-21 травня 2008.- Х.: Харк.нац.пед.ун-г ім.Г.С.Сковороди, 2008.- С.91-100.
8. Кравченко Л.В. Активна життєва позиція як показник соціально-духовної зрілості особистості / Л.В.Кравченко // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць.-К.: ВіРа Інсайт,2001. - Кн.1. –С. 51-77.
9. Литовченко О.В. Єдність позашкільного закладу, сім'ї, школи і громадськості в соціальній адаптації дітей /О.В.Литовченко //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді) : 36. Наук, праць. — К.. ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.1. - С.185-191.
10. Смолінська О. До питання про методику соціально-педагогічної роботи з населенням /О.Смолінська //Шлях освіти. - 2002. - Ч»1. -С.14-18.
11. Сухомлинська О.В. Що таке духовність сьогодні? /О.В.Сухомлинська //Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: Пед. думка, 2000. - КІІ.1.-С.7-10.
12. Тодосійчук В.М. Виховання суспільної особистості в умовах особистісно-орієнтованої педагогіки /В.М.Тодосійчук // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С.62-67.
13. Уайт Д. Цілі соціального виховання особистості / Д.Уайт// Філософська і соціологічна думка. - 1995. -№9-10. -С. 180-193.
14. Филонов Г.И. Феномен гражданственности в структуре личностного развития / Г.И.Филонов // Педагогика. - 2002. - №10. - С.24-29.

Тема 4.3. Соціальний захист прав людини та соціально-педагогічна допомога особистості в її середовищній адаптації

Соціальний захист людини умова соціального формування особистості. Декларація прав людини. Конвенція ООН про права дитини: характеристика основних виховних положень.

Законодавчі акти України про соціальний захист населення: соціально-педагогічний аспект. Вітчизняна дитяча та молодіжна політика в Україні. Система соціального захисту дітей та дорослих в Україні. Функції, форми та засоби діяльності соціально-педагогічних закладів, як елементів цієї системи.

Соціальна допомога як засіб відтворення та покращання можливостей духовного розвитку тих, хто потребує допомоги, як засіб формування та реалізації духовності тих, хто допомагає. Види соціально-педагогічної допомоги.

Середовищна адаптація: поняття з позиції педагогічної психології та соціальної педагогіки. Соціально-педагогічна допомога особистості в її середовищній адаптації протягом життя. Методика адаптації к дійсності, переборювання конфліктів, становлення позитивних взаємин з оточенням, надбання комунікативних вмінь та навичок, методика навчання взаємодії.

Література

Основна

1. Конвенція ООН про права дитини . - К.: Право, 1995. - 32 с.
2. Василькова Ю.В. Соціальна педагогіка: Курс лекцій / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академія», 1999. - С.294-321.
3. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник/Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С. 184-200.
4. Соціальна педагогіка: Курс лекцій / Под общей ред. М.Л.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С.85-101,192-211.
5. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.42-46.
6. Средовая адаптация и социальная поддержка в процессе воспитания // Социальная педагогика: теория, методика, опыт исследования. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1989. - С.63-100.

Додаткова

1. Барсукова Т. Социально-педагогическое сопровождение детей "группы риска" и их семей /Т.Барсукова //Социальная педагогика. -2003.-№1.- С./0-73.
2. Женько І. Притулок радості і горя /І.Женько //Рідна школа. - 1997. - №10.-С.73.
3. Зверева І.Д. Соціально-педагогічний захист дитинства /І.Д.Зверева // Рідна школа. - 1994. - №3-4. - С. 18-20.
4. Зісельс Й. Соціальний захист у національних громадах України /

- Й.Зісельс // Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. - №3. -С.61-68
5. Кобзар Б. Адаптація дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків. До умов школи-інтернату /Б.Кобзар // Довіра і надія. - 1996. - №2. - С. 16-22.
6. Олиференко Л. Профілактика соціального сиротства: регіональна модель / Л.Олиференко // Соціальна педагогіка. - 2003.-№1.-С.66-70.
7. Права дитини: від витоків до сьогодення / Авт.-упоряд.: Г.М.Лактіонова та ін. - К.:Либідь, 2002. - 28 с.
8. Прітченко Т.Ф. Бездоглядні діти: захист і турбота /Т.Ф.Прітченко // Соціалізація особистості: Зб. наук, праць /За заг. ред. проф. А.Й.Капської. - Т.ХУІІ. - Вин.2. Пед. науки. - К.: Логос. - 2002. - С.63-69.
9. Шклярєвський Ю. Соціальний захист: розвиток і перспективи /Ю.Шклярєвський //Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. -№1-2.-С.23-30.

Тема 4.4. Соціально-педагогічна корекція та реабілітація

Поняття та ознаки соціальних відхилень. Види соціальних відхилень. Структура негативної девіації.

Загальне поняття про педагогічну корекцію: її сумність, призначення. Специфіка соціально-педагогічної корекції. Види корекційної роботи соціального педагога: зміна позиції особистості до себе, до соціального та природного оточення; зміна позиції оточення до індивіда, до групи, до себе, до природного середовища. Розширення сфери соціально-значущої діяльності для самоствердження, включення в систему гуманних колективних стосунків. Методика П. Г. Бельського. Використання гри в корекційній роботі. Мистецтво як засіб соціально-педагогічної корекції.

Сутність соціально-педагогічної реабілітації, основні її напрями та зміст. Організація соціального контролю. Організація соціальної підтримки. Допомога в подоланні внутрішньоособового конфлікту. Відновлення позитивних взаємин з соціальним середовищем. Планування реабілітаційної діяльності. Особливості реабілітації після подолання різних видів соціальних відхилень.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К., 2002. - С.62-69. 110-115.
2. Битинас Б. Процесс воспитания. Приобщение к ценностям /Б.Битинас. М., 1995.-С.57-60.
3. Блынская Л. Социальная реабилитация детей и подростков трудовой деятельностью / Л.Блынская // Социальная педагогика. - 2003.- №1.-С.66-70.
4. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академия», 1999. - С.357-379.
5. Иващенко Г.М. Социальная реабилитация детей и подростков в специальных учреждениях /Г.М.Иващенко. -+ М., 1996. - 97 с.
6. Канішевська Л.В. Інтелектуалізація дозвілля дітей-сиріт – важлива умова їх соціально-педагогічної реабілітації /Л.В.Канішевська //Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С.32-36.
7. Кашенко В.П. Педагогическая коррекция /В.П.Кашенко. - М.: Просвещение, 1994. -223 с.
8. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. С. 163-175.
9. Проблемы социальной реабилитации участников войны в Афганистане (1979-1989). - М., 1993. - 139 с.
10. Социальная педагогика: Курс лекций / Под общей ред. М.А.Галагузовой. - М.: ВЛАДОС, 2000. - С.212-341.
11. Соціальна реабілітація неповнолітніх, які повернулися з місць позбавлення волі, у соціальних службах для молоді. - К.: А.Л.Д., 1995. -49с.
12. Тищенко Е. Социально-педагогическая составляющая реабилитации осужденных /Е.Тищенко //Социальная педагогика. - 2003.-№1.-С.73-77.

Додаткова

1. Беляева Л.И. Зарождение и развитие отечественной школы перевоспитания неблагополучных детей /Л.И.Беляева // Педагогика. - 2002. - №6. - С.78-84.
2. Бовть О. Організація корекційної роботи з агресивними дітьми / О.Бовть // Поч. школа. - 1997. - №7. - С.25-32.
3. Богуш А.М. Корекційно-педагогічна робота з дітьми, котрі мають відхилення у розвитку / А.М.Богуш // Педагогіка і психологія. - №1. -

С.120-125.

4. Кудрявцев В. Социальные отклонения /В.Кудрявцев. - М., 1989. - 363 с.
5. Кузьменко Л.В. До питання про соціально-педагогічну реабілітацію вихованців шкіл-інтернатів /Л.В.Кузьменко //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт,2001. - Кн.1.-С.286-290.
6. Мірошніченко С.А. Проблеми розуміння емоційних розладів у підлітків у корекційній соціально-педагогічній роботі / С.А.Мірошніченко // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - С.12-18.
7. Оржеховська В.М. Методика позбавлення неповнолітніх наркогенних звичок: Метод. посібник /В.М.Оржеховська. - К.:ІСДО, 1995.-260с.
8. Оржеховська В.М. Психолого-педагогічні основи діагностики правопорушень та прийоми виховної корекції. - К., 1994. - 128 с.
9. Соціально-педагогічні та медико-психологічні заходи протидії вживанню наркогенних засобів неповнолітніми та молоддю. - Вип.2. - К.: Л.Л.Д., 1995. - 100 с.
10. Шарапова О. Загально-педагогічні та спеціальні методи вивчення і корекції відхилень поведінки молодших школярів / О.Шарапова // Проблеми педагогічних технологій: 36. наук, праць. - Луцьк: ВДУ, 2002.-Вип. А-С. 198-207.

Розділ У. Наукові дослідження проблем соціальної педагогіки.

Тема 5.1. Поняття соціально-педагогічного дослідження, його різновиди і функції.

Специфіка соціального дослідження, його основні ознаки. Сутність соціального факту як основи соціально-педагогічного знання. Різновиди соціальних фактів, як гносеологічних елементи педагогічних та соціально-педагогічних процесів. Поняття статистичного закону і статистичного факту.

Поняття об'єкта та предмета соціальних наук. Методологічні засади емпіричного соціального дослідження. Основні принципи соціального дослідження. Основні види соціально-педагогічних їх досліджень та критерії їх класифікації. Теоретико-прикладні і прикладні дослідження. Розвідувальні, описові, аналітико-експериментальні й експериментально-практичні етапи дослідження. Функції соціально-педагогічних досліджень в системі соціального

Література

Основна

1. Докторов Б.З. Типология методических исследований / Б.З.Докторов // Социологические исследования 1989, №1, С. 93–98
2. Ермаков В. В. Повторные исследования в прикладной социологии В.В.Ермаков и др.// Социол. Исследования. – 1982, №1.
3. Капитонов Э. А. Социология 20 века. / Э.А.Капитонов – Ростов-на-Дону, Феникс, 1996. – С. 11-38.
4. Логика социологического исследования. – М.: Наука. – С. 29-44.
5. Махов А.С. Социальный факт и его роль в познании / А.С.Махов, Л.Е.Серебряков // Философия науки. –1973. № 6, С. 26–33
6. Попова І.М. Соціологія, Пропедевтичний курс. / І.М.Попова – К.: Тандем,1996. – С. 7-37.
7. Рабочая книга социолога. – М.: Наука. 1983, С.37–44.
8. Швырев В. С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании. / В.С.Швырев – М.: Наука, 1978. – С. 23-96.
9. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования.Описание, объяснение, понимание социальной реальности./ В.А.Ядов.- М.:”Добросвет”,1999.-С. 14-68.

Додаткова

1. Васильев Г.Г. Роль конкретно–социологических исследований в научном управлении социальными процессами./Г.Г.Васильев –М.: МГУ, 1981. –128С.
2. Иванов В.Н. Социология сегодня. Опыт и проблемы социологических исследований. /В.Н.Иванов – М.: Наука, 1989, гл. 1.
3. Котлер Филип. Основы маркетинга. –М.: Прогресс. С 5–43.
4. Лапаева В.В. Конкретно–социологические исследования в праве. –М.: Юридическая литература. 1987. –144 С.
5. Мерзон Л.С. Проблема научного факта. –Л.: 1972
6. Михайлов С. Эмпирическое социологическое исследование. – М.: Прогресс, 1975, С.5-32.
7. Соціологія: Курс лекцій (В. М. Піча та ін.) – К.: Заповіт, 1996. – С. 306-312.
8. Ядов В.А. Социологическое исследование. / В.А.Ядов – М: Наука, 1987, С. 11–18.
9. Ядов В. А. Методологическое обоснование повторных и сравнительных исследований // Соц. исслед. 1985, №1. – С. 17-25.
10. Ядов В.А. Об установлении фактов в конкретно в конкретно–

социологическом исследовании // Философские науки. –1966.–№ 5, С. 28–38

11. Здравомыслов А.Г. Методология и процедура социологических исследований. –М: Мысль. 1969. –205С.
12. Экспертные оценки в социологических исследованиях. –К.: Наукова думка, 1990, С.11–32.

Тема 5.2. Логіка соціального дослідження, його структура, особливості підготовки та проведення.

Логічна структура конкретного соціального дослідження. Поняття теоретичного й емпіричного рівнів наукових знань, критерії і підходи їх розмежування. Головна роль теорії в соціальному дослідженні. Методологічні функції теорії.

Поняття про метод, техніку, процедуру і методику в соціально-педагогічному дослідженні. Співвідношення між загальнонауковими і специфічними методами в соціально-педагогічному дослідженні.

Поняття програми соціологічного дослідження як наукового документу, її призначення. Структура програми соціологічного дослідження. Залежність змісту і структури програми від проблемної ситуації та загальної мети дослідження. Методологічний розділ програми соціологічного дослідження і його основні елементи. Процедурний розділ програми і його елементи. Шкалування та методи вимірювання в соціальному дослідженні. Методи збору емпіричної інформації, їх інструментарій. Програмні вимоги до вибірки. Варіанти основних процедур збору й аналізу вихідних даних.

Література **Основна**

1. Андреев И.Д. Методологические основы познания социальных явлений. –М.: Высшая школа, 1977. –328 С.
2. Батыгин Г.С. Обоснование научного вывода в прикладной социологии. –М. Наука, 1986, С.60–132.
3. Гурко Е.Н. Эмпирическое и теоретическое в социологическом исследовании. Минск, 1985, С. 11–42.
4. Кабыща А. Б. Некоторые методологические вопросы операционализации понятий в социологии. / А.Б.Кабыща //Вопр. философии.1978, №2.

5. Логика социологического исследования./ ИСИ АН СССР. –М.: Наука, 1987.–177 С.
6. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / Н.В.Паніна. – К.: Наукова думка, 1996. – С. 149-163.
7. Рабочая книга социолога. – М: Наука, 1983, С.34–43.
8. Черниш Н. Соціологія. Курс лекцій. Конспект. Вип.5. / Н.Черниш. - Львів.1996.С.5-26
9. Швырев В. С. Теоретическое и эмпирическое в научном познании / В.С.Швырев. – М.: Наука, 1978. – С. 23-96.
10. Штофф В.А. Проблемы методологии научного познания. М.: 1978.
11. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. Описание, объяснение, понимание социальной реальности / В.А.Ядов.- М.:Добросвет, Кн.дом “Университет”,1998.-131-192. с.

Додаткова

1. Бережнова Е.В. Фундаментальное и прикладное в педагогических исследованиях / Е.В.Бережнова // Педагогика.–2001.–№4.–С.3–7.
2. Попова І.М. Соціологія: пропедевтичний курс / І.М.Попова. – К.: Тандем, 1996. – С. 155-161.
3. Процесс социального исследования.- М.:Прогресс,1975.–С.149-235.
4. Руценко И.П. Латентные социальные процессы: теоретические и практические аспекты исследований наркомании / И.П.Руценко // Социол.исслед.-1999.-№10.-С.74-85.
5. Смирнова Е.Э. и др. Социальная норма и возможность ее измерения / Е.Э.Смирнова // Социол. исслед.-1999.-№1.-С.97-102.
6. Филонов Г.Н. Воспитательный процесс: методология и специфика исследований / Г.Н.Филонов // Педагогика.–2000.–№8.–С.11–17.
7. Ядов В.А. Квантификация социальных явлений / В.А.Ядов // Социол. исслед.-1987.-№2.-С.92-102.

Тема 5.3. Система методів в соціально-педагогічному дослідженні

Загальна система методів педагогічного та соціально-педагогічного досліджень: методи визначення проблем соціального виховання, об'єкта та предмета дослідження, методи логічного аналізу. Методи перевірки гіпотез (спостереження, аналіз документів, опитування та їх різновиди).

Поняття методу опитування в соціальних науках. Переваги і недоліки методу опитування, умови доцільності його застосування в дослідженні проблем соціального виховання. Види і різновиди опитувань. Особливості анкетування, інтерв'ю та експертного

опитування як методів збору емпіричної інформації. Різновиди інструментарію різновидів опитування та методика його розробки. Загальна характеристика соціометричних методів як засобів вимірювання соціально-психологічних властивостей членів колективу, структури взаємовідносин у групі.

Поняття спостереження в наукових дослідженнях як метод збору об'єктивної соціальної інформації. Сутність і специфіка методу спостереження в соціальному дослідженні. Переваги і недоліки спостереження. Різновиди соціально-педагогічних спостережень та їх інструментарій. Досвід використання методу спостереження для дослідження проблем соціального виховання.

Основні типи аналізу документів у соціально-педагогічному дослідженні: традиційний (класичний) і формалізований (кількісний). Види традиційного аналізу: зовнішній аналіз, внутрішній аналіз, їх процедури. Сутність і методологічні проблеми формалізованих методів аналізу документації. Види формалізованого аналізу: контент-аналіз, статистичний аналіз. Методика статистичного аналізу соціально-педагогічної документації.

Експеримент як метод перевірки пояснювальних гіпотез, види соціальних та соціально-педагогічних експериментів. Теоретичні методи в соціально-педагогічних дослідженнях. Методологічні проблеми експерименту в соціальних науках. Специфічні особливості експерименту в умовах соціального виховання. Можливості експерименту в збагаченні соціально-педагогічної теорії і практики.

Література

Основна

1. Кемпбелл Д. Модели экспериментов в социальной психологии и прикладных исследованиях. /пер. с англ./.-М.: Прогресс, 1980.
2. Куприян А.П. Проблемы эксперимента в системе общественной практики. -М.: Наука, 1981, с 168.
3. Методы сбора информации в социологических исследованиях. Кн. 2. -М.: Наука, 1990, с.190-222.
4. Методы сбора информации в социологических исследованиях. Кн. 2. Организационно-методические проблемы опроса. Анализ документов, наблюдение, эксперимент /Отв. ред. В.Г. Андреенков, О.М. Маслова. -М.: Наука, 1990, Раздел IV.

5. Михайлов С. Эмпирическое социологическое исследование. –М.: Прогресс, 1975, Гл. 3
6. Михеев В.И. Методика получения и обработки экспериментальных данных в психолого-педагогических исследованиях. –М.: 1986, С.83.
7. Петров Э.П. Метод наблюдения в социологических исследованиях // Социол. исслед. 1974, № 2. С. 125–135.
8. Процесс социального исследования. –М.: Прогресс, 1975. С. 323–347.
9. Рабочая книга социолога. –М.: Наука, 1983, Гл.1–2.
10. Хатуров А.Л. Социальный эксперимент: логико-методологические и социальные проблемы. - Ростов /Дон, 1989, С. 151.
11. Чернов А.П. Мысленный эксперимент. –М., 1979.
12. Ядов В.А. Социологическое исследование. –М.: Наука, 1987, С. 72–110.

Додаткова література.

1. Воронов Ю.П. методы сбора информации в социологическом исследовании. –М., 1974
2. Кравков С.В. Самонаблюдение. Новые идеи в психологии. –М., 1922.
3. Методы сбора данных: анализ документов, наблюдений, экспериментов /Сб. статей. –М.: ИСИ АН СССР, 1985. –187 С.
4. Пэнто Р., Гравите М. Методы социальных наук /пер. с фран./ М.: Прогресс, 1972.
5. «47 пятниц». Вып 5 //Информ. бюлл. ИКСИ АН СССР и ССА. –М.. 1969 № 1

Тема 5.4. Методи обробки та аналізу даних соціального дослідження.

Техніка підготовки первинних емпіричних даних до обробки. Первинна і вторинна обробка. Редагування масиву даних, засоби його шифровки і кодування. Загальні принципи статистичного угруповання первинних даних. Ряди розподілу, форми їх подання. Типи і види статистичних таблиць. Графічна інтепретація рядів розподілу.

Логіка використання математико-статистичних методів у процесі обробки даних статистичних таблиць. Узагальнені характеристики рядів розподілу. Первинна і вторинна обробка. Показники кореляційного зв'язку дихотомічних перемінних

(розподілів). Методика кореляційного аналізу в метричних і якісних типах шкал. Методи багатомірної класифікації. Кластерний аналіз. Дисперсійний та факторний аналіз. Техніка вербального опису в соціально-педагогічному дослідженні.

Методи прогнозування в соціально-педагогічних дослідженнях. Вибір оптимального варіанта прогнозу у відношенні до конкретної проблемної ситуації. Основні етапи побудови моделі досліджуваного явища. Діагностика і можливості побудови довгострокових прогнозів.

Логічна процедура обґрунтування практичних рекомендацій у соціальних дослідженнях. Основні вимоги до них. Форми впровадження результатів соціально-педагогічного дослідження.

Література

Основна

1. Анализ социологической информации с применением ЭВМ /Под. ред. В.И. Молчанова. Ч.1 -М., 1973. Ч.2. -М.,1976.
2. Галант Г.Н. Паниотто В.И. Обработка социологической информации на программируемом микрокалькуляторе //Социолог. исслед. 1981. № 1. с. 166-177.
3. Докторов Б.З. О надежности измерения в социологическом исследовании. -Л.: Наука, 1979. -127 с.
4. Ильин В.П. Вычислительная техника. - Новосибирск, 1991, с. 3-18; 63-80.
5. Как провести социологическое исследование. -М.: Политиздат, с. 142-150.
6. Методика и техника статистической обработки первичной социологической информации. -М., 1968. -327 с.
7. Паниотто В.И. Качество социологической информации / Методы оценки и процедуры обеспечения. -К.: Наук. думка, 1986 -207 с.
8. Применение математических методов и ЭВМ в социологическом исследовании /Сб. ст. -М.: ИСИ АН СССР, 1982 -197 с.
9. Процесс социального исследования. -М.: Прогресс, 1975. С. 492-505.
10. Рабочая книга социолога. -М.: Наука, 1983. С. 480-500.

11. Репин С.В., Шеин С.А. Математические методы обработки статистической информации с помощью ЭВМ: Пособие для исследователей гуманитар. спец. МН.: Университетское: 1990-128 с.
12. Саганенко Г.И. Надежность результатов социологического исследования. -Л.: Наука, 1983. -187 с.
13. Социологическая информация в ЭВМ. -Ленинград, 1983, с. 3-14; 75-112.
14. Социологическое исследование: методы, методика, математика и статистика. Словарь-справочник. - М.: Наука, 1991. С. 20-22, 123-126.194-199, 210, 217-218.

Додаткова

1. Волович В.И. Надежность информации в социологическом исследовании: проблемы методологии и методики. -К.: Наук. думка., 1974. -135 с.
2. Жабокий М.И. Надежность социологических измерений //Социолог. исследов. 1982, № 2, С. 176-184.
3. Ильин В.П. Вычислительная техника. - Новосибирск, 1991. С. 3-14, 63-80.
4. Коган В.З. Обеспечение достоверности информации на стадии подготовки анкет к обработке ЭВМ //Социолог. исследов. 1978. № 2.
5. Опыт сбора, обработки и анализа социальной информации и некоторые вопросы координации социологического исследования -М.: ССА, 1975.
6. Саганенко Г.И. Социологическая информация: статистическая оценка исходных данных социологического исследования. -Л.: Наука, 1979. 142 с.
7. Татарова Г.Г. Щепкин В.В. методика обработки данных в бюджете времени /подсистема "Бюджет" системы "Социолог"/ Версия1. М.: ИСИ АН СССР, 1989. -80 с.
8. Толстова Ю.Н. Обеспечение однородных исходных данных в процессе применения математических методов // социолог. исслед. 1986. № 3 С. 149-154.
9. Фигурнов В.Э. IBM PC для пользователя. 2-е издание перераб. и доп. М.: Финансы и статистика, 1990. - 220 с.
10. Цыба В.Т. Математико-статистические основы социологических исследований. -М.: Финансы и статистика, 1981. -255с.

Розділ VI. Соціальне середовище як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Тема 6.1. Сім'я як суб'єкт соціального виховання дітей і молоді

Родина як основний об'єкт уваги народної педагогіки при визначенні чинників формування особистості. Народна педагогіка про функції сім'ї та її роль у розвитку дитини. Народні погляди на роль виховання у формуванні особистості.

Загальне поняття про народну педагогіку і етнопедагогіку, їх специфічні риси. Складові частини народної педагогіки: батьківська педагогіка, українська деонтологія, козацька педагогіка, етнодидактика. Предмет української етнопедагогіки як науки. Вітчизняна етнопедагогіка і сучасна педагогічна теорія та практика. Використання і розвиток ідей народної педагогіки видатними педагогами і діячами культури. Висвітлення проблем української етнопедагогіки в педагогічній та соціально-педагогічній літературі.

Виховний ідеал українського народу.. Дитина як об'єкт і суб'єкт виховання в сім'ї. Стилі виховання дітей в українській родині. Релігійність в українській виховній традиції. Психологічні аспекти етнопедагогіки. Трудове виховання – основа української народної педагогіки. Етапи трудового виховання (вступний, помічний і основний або завершальний), їх характеристика. Компоненти трудового виховання як педагогічного процесу: мета, завдання, зміст, методи, засоби, форми. Традиційні морально-естетичні норми українського народу.. Процес, методи і засоби морального виховання в українській етнопедагогіці. Етнопедагогічні особливості процесу естетичного виховання як педагогічної системи, її зміст, методи, засоби і форми. Народна педагогіка про фізичне виховання і його основні завдання.

Етнодидактика та її структура. Поняття про принципи етнодидактики. Методологічні та методичні засади української етнодидактики. Закономірності та принципи виховання за традиціями української народної педагогіки. Українська етнопедагогіка і сучасність.

Література

Основна

1. Ашурко Ю. Педагогічна культура матері– запорука успішного виховання дітей. Факти, проблеми, роздуми // Рідна школа.–1998.–№6.–С.65–68.
2. Ашурко Ю. Який батько– такий син. До проблеми родинного виховання // Рідна школа.–1999.–№7–8.–С.65–66.
3. Болбас В.С. О поняттях и терминах этнопедагогики // Педагогика.–2001.–№1.–С.41–44.
4. Ващенко Г. Виховний ідеал.–Полтава: Полтав. вісник, 1994.–191 с.*
5. Вишневський О. Віра і релігія в контексті завдань сучасного українського виховання // Рідна школа.–1999.–№3.–С.3–8., №4.– С.3–7.
6. Вишневський О. Метод і чинники сучасного українського виховання.–Дрогобич: Рідна школа, 1996.– 21 с.
7. Волков Г.Н. Этнопедагогика: Учеб. для студ.сред. и высш. пед. учеб. заведений.-2-е изд.,испр. и доп.- М.:Издательский центр “Академия”, 2000.-176 с.
8. Горленко В.Ф.,Наулко В.І. Народні знання і світоглядні уявлення українців //Рад.школа.–1991.–С.29–38.
9. Грива О. Цінності сім’ї та сімейного виховання у різних спільнотах // Рідна школа.–1998.–№9.–С.26–29.
10. Духнович О. Народна педагогіка (Фрагменти) // Твори / Упоряд. О.М.Рудловчак.- Ужгород: Карпати, 1993.- 250 с.
11. Іщенко Б.П. Українська етнопедагогіка: Тези лекцій /Б.П.Іщенко.- Харків, ХДАК, 1997.-С.3-16.
12. Кравець О.М. Сімейний побут і звичаї українського народу: Історіографічний нарис.–К.,1966.
13. Кукушин В.С. Этнопедагогика и этнопсихология / В.С. Кукушин, Л.Д. Столяренко.-Ростов н/Д.: Феникс, 2000.-448 с.- (Учеб., учеб. пособия).
14. Макаренко А.С. О воспитании в семье.–М.:Учпедгиз,1955.–320 с.
15. Підласий І. Реалії сучасного українського виховання // Рідна школа.–1999.–№12.–С.3–12; 2000.–№2.–С.3-17; №4.–С.6-13.
16. Руденко І., Губко О., Ковальчук О. Козацька педагогіка // Гарт.- 1992.- 16 травня.
17. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка.- К., 1997.- 232 с.
18. Струманський В. Педагогіка народно–побутового життя української людності // Рідна школа.–1996.–№9.–С.31–50.
19. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка .–К.,1978.
20. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка: Навчально-методичний посібник.- Львів, 2002.- 159 с.

Додаткова

1. Батурина Г.И. Нравственное воспитание школьников на народных традициях / Г.И.Батурина, К.Л.Листова, Г.Ф.Суворова.- М.: Нар.образование, 2002.-112 с.,ил.
2. Концепція національного виховання //Освіта.-1994.-26 жовтня.
3. Коротєєва В. Науково-педагогічні основи вивчення української народної педагогіки у ВУЗі (в 3-х частинах).-Миколаїв, 1994.
4. Струманський В.П. Структурний зміст виховного середовища української етнопедогогіки // Рідна школа.-2000.-№4.-С.13-15.
5. Вишневецький О. Сучасне українське виховання.-Львів,1996.
6. Волков Г.Н. Народная педагогика. Программа спецкурса и методические материалы.- М.: Изд-во УРАО, 1999.
7. Голобородько Є.П. Основні напрями і чинники сімейного виховання // Збірник наукових праць: Педагогічні науки (Вип.11) .-Херсон:МО України, ХДПІ,1998. С.18-21.
8. Горболіс Л. Народнопедагогічні основи виховання джур (за повістю А.Кашенка "З Дніпра за Дунай" // Рідна школа.- 1998.-№6.-С.9-12.
9. Григорук А. Традиції та ідеали народної педагогіки в Україні //Писанка.- 1994. Ч.2.-С.26-28.
10. Дитячий фольклор.-К.,1986.-407 с.
11. Журба К. Духовні інтереси та ідеали сучасної української сім'ї // Рідна школа.-1998.-№4.-С.24-25.
12. Завидівська Н. Формування потреби здорового способу життя // Рідна школа.- 2001.- №10.- С.54-55.
13. Козовська І.М. Закони і закономірності дидактики // Розвиток педагогічної і психологічної наук в Україні 1992-2002. 36.наук.праць до 10-річчя АПН України.- Ч.2.-Харків: ОВС, 2002.- С.348-358.
14. Куликова Т.А. Семейная педагогика и домашнее воспитание: Учеб.- М.: Академия, 1999.-231 с.*-(Высш. образование).
15. Мазур П. Родинне трудове виховання // Рідна школа.- 2000.- №6.- С.21-23.
16. Народная педагогика беларусау / Конан У.М., Болбас В.С., Ляута П.І. і інш.- Минск, 1996.
17. Стельмахович М.Г. Народне дитинознавство.- К.: "Знання" України, 1991.- 48 с.
18. Струманський В.П. На засадах ідеалів народу // Рідна школа.-1994.-№10.- С.26-27.
19. Христова Е.Л. Об уточнении понятийного аппарата этнопедогогики // Сов.педагогика.- 1989.- №7.
20. Якубов З.О. Педагогическая мысль народа // Народное образование, 1995, №2

Тема 6.2. Сім'я як об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Місце і роль сім'ї в соціальному вихованні людини та суспільства. Сучасні тенденції розвитку сім'ї, їх вплив на соціальне формування та розвиток дітей і дорослих. Особливості духовного впливу сім'ї в залежності від її типу та стилю сімейних стосунків на різних вікових етапах розвитку особистості.

Протиріччя між сімейним та соціальним вихованням. Соціально-педагогічні шляхи подолання протиріччя. Напрями соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Допомога в зміцненні, розвитку та гармонізації внутрішньосімейних стосунків, розширення зв'язків з соціальним оточенням. Соціальний захист сім'ї та її членів. Активізація педагогічної функції сім'ї: педагогічна освіта, допомога у вихованні дітей, онуків тощо; нейтралізація негативного впливу сімейного середовища. Соціально-педагогічні напрями роботи з сім'ями "соціального ризику".

Фактори ефективності соціально-педагогічної роботи з сім'єю. Здійснення соціальної політики на підвищення ролі та відповідальності родини у соціальному вихованні. Організація громадськості задля впливу на формування державної політики стосовно зміцнення сім'ї, підвищення ефективності родинного виховання.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Капська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К., 2002. - С.33-41.
2. Василькова Ю.В. Социальная педагогика: Курс лекций / Ю.В.Василькова, Т.А.Василькова. - М.: «Академия», 1999. - С.270-293, 322-342..
3. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка/Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С.222-243.
4. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. Пособие / А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.86-92.
5. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій / Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.46-48.

Додаткова

1. Алексеєнко Т.Ф. Формування компетентності молодшої сім'ї у вихованні дитини та подоланні конфліктів / Т.Ф.Алексеєнко // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та

- учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.1. - С.192-197.
2. Батищева Г.О. Робота соціальних служб для молоді з молодію сім'єю / Г.О.Батищева, З.Г.Зайцева. - К., 1990. - 98 с
 3. Гончарова-Горяньська М.В. Духовне виховання дітей дошкільного віку в сім'ї / М.В.Гончарова-Горяньська // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: Пед. думка, 2000. - Кн. 1. - С.306-309.
 4. Докукіна О.М. Моральне виховання молодших школярів у сфері сімейного дозвілля / О.М.Докукіна // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.1. - С. 198-202.
 5. Лодкина Т. Диагностика личности ребенка и его семьи в работе семейного социального педагога / Т.Лодкина // Социальная педагогика. - 2003. - №2. - С. 53-60.
 6. Лодкина Т. Социальный педагог приходит в семью / Т.Лодкина // Воспитание школьников. - 1996. - №5. - с.25-29.
 7. Олиференко Л. Приемная семья - институт защиты детства / Л.Олиференко // Социальная педагогика. - 2003. - №2. - С.77-89.
 8. Паскаль О.В. Використання особистісно орієнтованих технологій в практиці роботи соціального педагога з кризовими та соціально-небезпечними сім'ями / О.В.Паскаль // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.2. - С.68-72.
 9. Радчук Г. Тоталітарна свідомість і сімейне виховання / Г.Радчук // Соціальна політика і соціальна робота. - 1999. - №2.
 10. Ткачук Л.В. До питання проблем дитини у сім'ї / Л.В.Ткачук // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-ирахт. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - С.52-57.
 11. Трубавіна І.М. Підготовка соціальних працівників до супроводу дитячих будинків сімейного типу (методичні матеріали) / І.М.Трубавіна. - К., 2002. -91с.
 12. Трубавіна І.М. Соціально-педагогічна робота з неблагополучною сім'єю: Навч.посібник- / І.М.Трубавіна. - К.: ДЦССМ, 2002. – 132 с.

Тема 6.3. Виховні установи як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічного впливу

Система державних виховних установ, її зв'язок з сім'єю та мікросоціумом.

Дошкільні заклади: типи, характеристика їх ролі у соціальному вихованні. Взаємовплив дошкільних закладів та родин. Соціально-педагогічне удосконалення діяльності дошкільних закладів як відкритих виховних систем. Дошкільний виховний центр мікрорайону як форма інтеграції виховних зусиль сім'ї, мікросоціуму, виховних, соціокультурних установ. Сучасні моделі та форми роботи, мслз-ead вдома, сімейні дошкільні групи прогулянкові, міні-школи, студії естетичного розвитку, спортивні та інші групи; центр соціалізації від 0 до 4 тощо, їх вплив на соціальне виховання дітей. Соціально-педагогічна робота з дітьми дошкільного віку. Зміст, напрями, методи, форми.

Назачально-виховні заклади. Початкова та середня школи: різноманіття їх типів. Роль школи у соціалізації людини. Позитивний та негативний вплив традиційної школи; сучасні моделі ніколи як відкритої виховної системи.

Соціально-педагогічна робота в школі: завдання, зміст, форми. Створення виховного середовища: створення іміджу (внутрішнього, зовнішнього) закладу, захист прав дитини, допомога в адаптації; організація умов для самореалізації; корекція та реабілітація в умовах школи. Особливості роботи соціального педагога з школярами (різних вікових категорій), вчителями, батьками, радою школи, спонсорами тощо. Соціальний педагог в системі взаємодії школи, сім'ї, соціальних центрів, медичних, культурно-дозвілльських, інших закладів та установ мікрорайону. Досвід організації соціально-педагогічної діяльності у школах України, країнах СНД.

Роль вищих навчальних закладів у соціальному формуванні особистості. Характеристика їх впливів в залежності від типу та виду. Соціальний захист прав молоді, допомога в адаптації, організація умов для саморешізації, корекція та реабілітація в умовах вищого навчального закладу - основний зміст вузівської соціально-педагогічної діяльності. Специфіка роботи соціального педагога у вищому навчальному закладі.

Позашкільні заклади: їх типи та характеристика впливу на соціальне виховання особистості, груп дітей. Позашкільна робота в Україні (концепція). Зв'язок позашкільних закладів з іншими елементами соціального виховання. Соціальний педагог як організатор та керівник позашкільної виховної роботи в мікрорайоні. Зв'язок з

родиною, громадськістю, навчально-виховними установами, соціокультурною сферою.

Заклади соціального захисту та виховання безпритульних та дітей, що залишилися без піклування батьків: характеристика їх типів та видів, особливості їх впливу на соціальне формування особистості. Сучасні тенденції перебудови діяльності дитячих будинків та інтернатів Центри захисту дитинства та соціальної реабілітації як заклади нового типу.

Особливості роботи соціального педагога у навчально-виховних установах інтернатного типу. Організація самоврядування як обов'язкове завдання у вихованні активної соціальної позиції вихованців. Створення умов для розширення позитивного соціального досвіду дітей. Організація допомоги та контролю громадськості тощо.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Камська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К.,2002. - С.116-122, 146-154.
2. Василенко О.М. Соціально-педагогічна діяльність у закладах світи /О.М.Василенко, А.О.Малько. - Х.: Крок, 2003. - 53 с.
3. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С.97-125.
4. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. -М.: «Академия», 1999. - С. 104-107.
5. Никитина Л.Е. Диагностирование социально-педагогической деятельности учреждений дополнительного образования детей: Метод, пособие /Л.Е. Никитина, С.В.Тетерский. - М, 1998. - 52 с.
6. Рижанова А.О. Соціальне виховання у вітчизняній системі освіти інформаційної доби: Текст / А.О.Рижанова // Вісник ХДАК: Зб. Наук. Праць.- Вип.21.- Х.: ХДАК, 2007.- С.211-218.
7. Соціальна педагогіка. Частина І. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій /Укл. А.О.Малько. - Х.:ХДАК, 1998. - С.48-49.

Додаткова

1. Березина В. Социальный педагог в школе / В.Березина Г. Ерошенко // Воспитание школьников. - 1994. - №2. - С.2-5.
2. Бозиев Р.С. ВУЗ как воспитательное пространство /

- Р.С.Бозиев // Педагогика. - 2002. - №7. - С.52-71.
3. Болтівець С. Соціально-педагогічний патронаж: нова суспільна місія дитячого садка/С.Болтівець //Дошкільне виховання. - 1999. - №4. - С.5-6.
 4. Боталова Н. Функции школьного социального педагога / Н.Боталова // Социальная педагогика. - 2003. -№1. -С.87-91.
 5. Галагузова М.А. Кто защитит права ребенка в школе? / М.А.Галагузова // Педагогика. - 1994. -№5. - С.41-44.
 6. Завитаева О. Чем занимается социальный педагог в школе? / О.Завитаева // Социальная педагогика. -2003. -№1. -С.91-93.
 7. Кулінченко О.С. Соціально-педагогічні засади самоврядування та самоуправління в діяльності студентських організацій /О.С.Кулінченко //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2. - С.268-275.
 8. Литовченко О.В. Соціальна адаптація дітей в умовах позашкільного закладу як соціально-педагогічна проблема / О.В.Литовченко // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - Ктг'Пед. думка, 2000. - Кн.1.-С.86-93.
 9. Маанди Н. Школа моей мечты /Н.Маанди //Нар. образ. - 1995. - №3.- С.48-58.
 10. Сотник Л.М. Специфіка учнівського самоуправління в дитячому будинку змішаного типу /Л.М.Сотник //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа1нсайт,2001.- Кн.1.-С.311-317.
 11. Чернецька Ю.І. Особливості соціально-педагогічної роботи з учнями шкіл-інтернатів / Ю.І.Чернецька // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р.-К., 2002.-4.2.-С.95-101.
 12. Шинкаренко Н.Ф. "Открытая школа" и социалько-педагогическая работа с детьми /Н.Ф.Шинкаренко //Педагогика. - 1994. - №1. - С.35-39.

Тема 6.4. Професійна діяльність як чинник соціального виховання

Роль професії в житті людини. Вплив видів професійної

діяльності на розвиток та реалізацію соціальності людини її духовної культури. Професійна діяльність - взаємозв'язок особистих та професійних якостей. Особливості професійної діяльності, яка пов'язана з безпосереднім спілкуванням з великою кількістю людей.

Причини виникнення професійних деформацій, їх вплив на особистість та соціум. Засоби попередження, корекції професійної деформації особи та її реабілітації. Активізація позитивних професійних факторів та нейтралізація їх негативних впливів на формування особистості.

Література

Основна

1. Кушнірук Т.Д. Подолання конфліктів серед педагогів /Т.Д.Кушнірук //Практична психологія і соціальна робота. - 1998. -№6-7. - С.54-57.
2. Люта Л. Особливості оволодіння спеціальністю "Соціальна педагогіка" / Л.Люта // Рідна школа. - 1996. - №4. - С.61-62.

Додаткова

1. Брауне Х.Й. Обучение социальной работе и социальной педагогике в Европе /Х.Й.Брауне, Д.Крамер //Школа социальных педагогов и социальных работников. - Вып. 1. - М, 1991. - С.3-27.
2. Воробьев А.М. Социальный портрет работников внутренних дел / А.М.Воробьев // Соц. исследования. - 1992. -№10. - С.24-27.

Тема 6.5. Культурно-дозвіллева діяльність як чинник соціального виховання

Культурно-дозвіллева діяльність, її сутність та види. Культурно-дозвіллева діяльність як засіб соціального виховання, превенції асоціальної поведінки, корекції асоціальності та реабілітації особи. Основні компоненти культурно-дозвіллевої діяльності, її особливості та умови організації в різних видах та напрямках соціального виховання.

Соціальний педагог як організатор та керівник культурно-дозвіллевої діяльності з метою позитивного соціального розвитку та реалізації особистості, групи, гармонізації соціуму.

Література

Основна

1. Андреева Н.Н. Формирование культурных ценностей молодежи в

- сфере досуга /Н.Н.Андреева. - Минск, 1989. - 128 с.
2. Ерошенков И.Н. Культурно-досуговая деятельность в современных условиях /И.Н.Ерошенков. - М.: МГИК, 1994. - 43 с.
 3. Киселева Т.Г. Социальный педагог в культурно-досуговой сфере /Т.Г.Киселева, Н.Д.Красильникова. - М., 1991. - 187 с.

Додаткова

1. Борисенков В.П. Острова надежды /В.П.Борисенков, Ю.У.Фохт-Бабушкин // Педагогика. - 1999. - №5. - С.67-71.
2. Мартова С.Г. Інноваційна діяльність Київського палацу дітей та юнацтва: пріоритетні ідеї розвитку / С.Г.Мартова // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн.2. - С. 102-106.
3. Пішун С.Г. Методологічні основи реалізації виховного потенціалу дозвілля молоді /С.Г.Пішун // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.1. - С.153-157.
4. Пішун С.Г. Шляхи удосконалення діяльності закладів культурно-дозвілєвої сфери по формуванню художньо-естетичної культури особистості / С.Г.Пішун // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн.2. - С.97-102.
5. Тюска В.Б. Аспекти громадянського виховання у підліткових клубах / В.Б.Тюска // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С. 106-114.
6. Чернишова Г.Ф. Особливості організації виховного процесу в літньому дитячому оздоровчому центрі / Г.Ф.Чернишова // Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.1. - С.329-333.

Тема 6.6. Об'єднання як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Об'єднання: сутність, значення для соціокультурного розвитку соціуму і людини, види. Об'єднання як фактор соціального формування: їх функції, особливості впливу на особу в різних вікових групах.

Особливості спільнот однолітків в підлітково-молодіжному віці, що виявляються в субкультурі (норми, стиль поведінки, особливості

дозвілля, мода, естетичні пристрасті, жаргон тощо). Роль і можливості соціального педагога в організації та діяльності різних підлітково-молодіжних об'єднань: формальних, неформальних груп, об'єднань соціальної ініціативи (політичні, екологічні, культурні, дитячого милосердя . . .), нетрадиційних груп (фанати), самодіяльних об'єднань з інтересів (авторська пісня, збереження здоров'я, самопізнання тощо).

Специфіка об'єднань в дорослому віці. Види об'єднань дорослих, їх функції, завдання в соціалізації людини. Роль і специфіка діяльності соціального педагога в різних за видами об'єднаннях дорослих, напрями роботи. Можливості регуляції негативного впливу об'єднань соціально-педагогічними засобами,

Література

Основна

1. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997. - С. 184-200, 329-353.
2. Левичева В.Ф. Неформальные самодеятельные объединения / В.Ф.Левичева. - М., 1989. - 33 с.
3. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.95-101.

Додаткова

1. Гиль С. Социально-педагогическая поддержка молодежных инициатив: определение и сущность /С.Гиль //Социальная педагогика. - 2003. - №1. - С.39-42.
2. Жданович Ю.М. Особливості структури і системи принципів виховання в Пласті /Ю.М.Жданович //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт,2001. - Кн.2. - С.261-267.
3. Коваль Л.Г. Дитячий рух як засіб соціалізації особистості / Л.Г.Коваль, І.Д.Зверева // Соціальна педагогіка та адаптивність особистості. - Суми, 1994. - С.39-47.
4. Литвак Р. Детские общественные объединения как фактор социализации ребенка / Р.Литвак // Социальная педагогика. - 2003. - №1. -С.46-52.
5. Пундик Л.Є. Теоретичні засади підготовки майбутнього соціального педагога до роботи з дитячо-молодіжними громадськими організаціями України /Л.Є.Пундик //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002.

- Ч. 1. - С.263-270.
6. Технологія соціально-педагогічної роботи /За заг. ред. проф. А.Й.Капської. - К., 2000. - С.273-290.
 7. Угода про спільну діяльність між МО України й українською скаутською організацією "Пласт" для використання у виховній роботі //Інформ. зб. МО України. - 1993. - №12. - С.28-29.
 8. Чернета С.Ю. Самодіяльні молодіжні об'єднання як фактор формування соціальної активності особистості / С.Ю.Чернета // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1. - С. 118-122.
 9. Шкурин В.Н. Неформальніє молодежніє объединенія: Метод пособие для культработников / В.Н.Шкурин. - М., 1990. - 146 с.

Тема 6.7. Мистецтво як засіб соціального виховання

Роль і значення мистецтва в соціокультурній дійсності. Специфіка мистецтва як форми суспільної свідомості. Особливості впливу мистецтва в залежності від його видів. Соціально-педагогічні функції мистецтва. Використання мистецтва в соціально-педагогічній діяльності : напрями, зміст, форми.

Проблема функціонування псевдомистецтва, його вплив на нову генерацію. Протиріччя соціально-художнього середовища, їх врахування в процесі соціального виховання.

Роль закладів культури (театрів, музеїв, виставок, філармоній) у соціальному вихованні. Особливості соціального виховання через заклади культури на різних вікових етапах соціалізації. Використання закладів культури соціальним педагогом в процесі діяльності.

Література

Основна

1. Гессен С.И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию /С.И.Гессен. - М.: «Школа-Пресс», 1995. - С.210-226.
2. Коваль Л.Г. Соціальна педагогика / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверсва, С.Р. Хлебик. - К.: ІЗМН, 1997.- С.273-289.
3. Профілактика і терапія засобами мистецтва. - К.:ДЦ ССМ,1995.- 56с.
4. Фохт-Бабушкин Ю. У. Искусство и духовный мир человека: об особенностях воздействия искусства на личность / Ю.У.Фохт-Бабушкин. - М., 1982.

Додаткова

1. Вашквявичене С.С. Роль искусств в развитии личности / С.С.Вашквявичене // Педагогика. - 1992. - №7-8. - С.33-36.
 2. Звонарева Л.-Книга - оружие социального педагога / Л.Звонарева // Книжное обозрение. - 1997. - №43. - 28 окт.
 3. Марнигва Н. Арттерапия в Англии и перспективы международного співробітництва / Н.Марциева // Інформ. бюллетень АПН України. 1993. -Вип.5.-С.6-7.
 4. Мюллер У. Скрытые воспитатели / У.Мюллер // Библиография. - 1993.- №4.-С. 135-140.
 5. Олексюк О. Духовний потенціал мистецтва / О.Олексюк // Мистецтво і освіта. - 1996. - №2. - С.2-6.
 6. Пантелеев Л.В. Музеи и дети /Л.В.Пантелеев;Центр "Дошкольное детство" им. А.В.Запорожца. - М.: КАРАПУЗ, 2000. - 256 с.
 7. Профілактика і терапія засобами мистецтва.- К.:ДЦ ГСМ,1995. - 56с.
 8. Селезнева Н.О. Хоровий спів як засіб морально-духовного виховання дітей та молоді в сучасній Україні / Н.О.Селезнева // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, прань. - К.: Пед. думка, 2000. Кн.2. - С.75-81.
 9. Сова М.О. Вилив полімистецтва на цілісність особистості / М.О.Сова // Соціалізація особистості: 36 наук, праць /За заг. ред. проф. А.Й.Капської. - Т.ХУІІ. - Вип.2. Мед. науки. - К.:Логос. -2002. - С.30-43.
 10. Федоров А.В. Киноискусство и художественное образование / А.В.Федоров // Педагогіка. - 2002. - №2. - С.21-26.
11. Шахрай В.М. Дитячий театр як виховна технологія формування ціннісних орієнтацій підлітків /В.М.Шахрай //Гуманістично-спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.2. - С.159-165.

Тема 6.8. Засоби масової інформації в системі соціального виховання

Засоби масової інформації: їх соціальна сутність, значення та види. Динаміка зміни споживання друкованої, екранної та електронної продукції, перспективи розвитку засобів масової інформації в інформаційному суспільстві.

Виховна та освітня функція засобів масової інформації. Механізм їх впливу на населення. Особливості цього впливу на різні вікові категорії населення. Регулювання соціально-виховним впливом засобів масової інформації через організацію громадськості на подолання негативної дії інформації на населення, в першу чергу,

дітей. Використання засобів масової інформації в соціально-педагогічній діяльності: можливості, напрями, зміст, форми. Перспективи використання ЗМІ як засобів соціального виховання в інформаційному суспільстві.

Література

Основна

1. Воспитательные функции средств массовой коммуникации. - М.: АПНСССР, 1990. - 76с.
2. Коваль Л.Г. Соціальна педагогіка / Соціальна робота: Навч. посібник /Л.Г.Коваль, І.Д.Зверєва, С.Р. Хлеб'юк. - К.: ІЗМН, 1997. - С.290-306.
3. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие /А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.58-62.

Додаткова

1. Влияние средств массовой информации на интересы детей и молодёжи. - М, 1989. - 148 с.
2. Зазнобина Л. С. Школа и СМИ / Л.С.Зазнобина // Педагогика. 1999.- №5. -С. 72-75.
3. Кондратьев Д.Н. Молодежное вещание на телевидении: проблемы и тревоги /Д.Н.Кондратьев //Педагогика. - 1998. - №4. - С. 70-73.
4. Кудрявцев В. Интернет, или «экологически чистый» наркотик / В.Кудрявцев // Воспитание школьников. - 1999. -№5. - С.23-25.
5. Лизанчук В. В. Грани коллективизма: Воздействие печати, телевидения, радио на формирование социальной активности личности / В.В.Лизанчук. -Львов, 1989. - 149 с.
6. Марченко О.М. Комп'ютерні ігри як засіб морально-духовного виховання старшокласників / О.М.Марченко // Гуманістично спрямований виховний процес і становлення особистості (Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді): 36. наук, праць. - К.: ВіРа Інсайт, 2001. - Кн.2. - С.170-175.
7. Овчарук О.В. Міжнародна підтримка освітньої галузі в боротьбі з насильством у мережі Інтернет /О.В.Овчарук // Шлях освіти. - 2002.-№3.-С.22-25.
8. Романенко Н. М. Особенности восприятия телеинформации школьниками /Н.М. Романенко // Педагогика. - 2003. - №4. - С.46-49.
9. Саенко Н.В. Функції періодичної преси в морально-духовному розвитку учнівської молоді / Н.В. Саенко // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К., 2002. - Кн. 1.- С. 180- 184.
10. Тарасов К.А. От насилия в кино к насилию «как в кино»? /

- К.А.Тарасов // Соц. исследования. - 1996. -№2. - С.35-41.
11. Шариков А. В. Ребенок и его информационное окружение / А.В. Шариков // Магистр. - 1992. - №№ 1,2,3.
 12. Шульгин В. И. Искусство и личность в системе средств массовой информации /В.И.Шульгин. - М., 1979. - 64 с.
 13. Юцевич Ю.Є. Телебачення і радіо у формуванні музичного смаку школярів / Ю.Є.Юцевич // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: 36. наук, праць. - К. 2002. - Кн.2.-С.75-80.

Тема 6.9. Мікросоціум як суб'єкт та об'єкт соціально-педагогічної діяльності

Мікросоціум як спільнота сімей, які мають територіально-сусідські зв'язки, особливості його різних видів. Виховний потенціал різних за видами мікросоціум і в, засоб.. керування ним.

Реалізація основних завдань соціально-педагогічної роботи в мікросоціумі: активізація виховного потенціалу, нейтралізація негативного впливу. Встановлення взаємин з виховними інституціями мікросоціуму, громадськістю. Організація громадськості на активну суспільну роботу з соціального виховання особистості, сім'ї, групи з впливу на формування дитячо-молодіжної політики держави. Єдність виховання дорослих та дітей, створення умов в мікросоціумі для духовного розвитку останніх та духовної реалізації перших через спільну діяльність, позитивне спілкування. Сприятливе навколишнє середовище.

Література

Основна

1. Актуальні проблеми соціально-педагогічної роботи (модульний курс дистанційного навчання) / А.Й.Камська, О.В.Безпалько, Р.Х.Вайнола. - К.,2002. - С. 122-145.
2. Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб. пособие / А.В.Мудрик. - М.: «Академия», 1999. - С.53-86, 93-95, 106-116.
3. Соціальна педагогіка. Частина I. Основи соціальної педагогіки: Конспект лекцій/Укл. А.О.Малько. -Х.:ХДАК, 1998. - С.50-51.

Додаткова

2. Вайнола Р.Х. Особливості соціально-педагогічної роботи в умовах вуличного простору /Р.Х.Вайнола //Соціальна робота в Україні на початк XXI ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К.,

2002.-4.2.-С.63-71.

3. Воспитание учащихся по месту жительства. - М., 1989. - 154 с.
4. Галагузова М.А. Муниципальные социально-педагогические учреждения /М.А.Галагузова //Педагогика. - 1994. - №4. - С.71-75.
5. Лийк К. Дети на дворе: проблемы игровых пространств /К.Лийк // Средовые условия развития социальных общностей. - Таллин. - 1989.-С. 49-57.
6. Малков Д.Ю Соціально-педагогічні засади діяльності клубів за місцем проживання /Д.Ю.Малков //Соціальна робота в Україні на початку ХХІ ст.: Проблеми теорії і практики: Матеріали доповідей на Міжнар. наук.-практ. Конференції 29-31 жовтня 2002 р. - К., 2002. - 4.2.-С.71-81.
7. Мереакре И.А. Воспитывающие отношения в микросоциуме /И.А.Мереакре // Педагогика. - 1994. - №1. - С.32-35.
8. Молодь і дозвілля: теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання /О.В.Безпалько. К: Академпрес, 1994. - 125 с.
9. Пути создания целостного воспитательного процесса в микросреде // Социальная педагогика: теория, методика, метод исследования. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1989. - С. 123-147.
10. Смолінська О. До питання про методику соціально-педагогічної роботи з населенням / О.Смолінська // Шлях освіти. - 2002. - №1. - С.14-18.

**Питання до вступного іспиту
з кваліфікаційного рівня “магістр”
за спеціальністю “Соціальна педагогіка”**

1. Специфіка предмета соціальної педагогіки стосовно інших галузей педагогічного знання.
2. Особливість соціального виховання щодо інших видів виховання.
3. Загальне та відмінне між соціальною педагогікою та соціальною роботою.
4. Специфіка соціального виховання архаїчної доби стосовно первісного суспільства.
5. Особливості практики соціального виховання Античності, що сприяли виникненню ідеї соціальної педагогіки.

6. Відмінності становлення європейської системи соціального виховання в Середньовіччі від Давньосхідної за архаїчних часів.
7. Гуманістична практика та теорія соціального виховання епохи Відродження.
8. Розвиток європейської системи соціального виховання за індустріальної доби.
9. П.Наторп – засновник соціальної педагогіки.
10. Підготовка та сфери діяльності соціальних педагогів за кордоном
11. Особливості становлення та розвитку вітчизняної системи соціального виховання.
12. Педагогіка середовища С.Т. Шацького.
13. Становлення та особливості розвитку вітчизняної соціальної педагогіки
14. Співвідношення понять “соціалізація”, “соціальний розвиток”, “соціальне виховання”, “соціальність”, “соціально-педагогічна діяльність”.
15. Специфіка та функції соціально-педагогічної діяльності.
16. Соціально-педагогічна адаптація: сутність та зміст діяльності.
17. Соціально-педагогічна корекція: сутність та зміст діяльності.
18. Соціально-педагогічна реабілітація: сутність та зміст діяльності.
19. Сім’я як суб’єкт соціального виховання та об’єкт соціально-педагогічної діяльності.
20. Освітні заклади як суб’єкт та об’єкт соціально-педагогічної діяльності.
21. Культурно-дозвіллеві заклади як суб’єкт соціального виховання та об’єкт соціально-педагогічної діяльності.
22. Об’єднання як суб’єкт соціалізації та об’єкт соціально-педагогічної діяльності.
23. Мікросоціум як суб’єкт соціалізації та об’єкт соціально-педагогічної діяльності.
24. Мистецтво як фактор соціалізації та засіб соціально-педагогічної діяльності.

25. ЗМІ як фактор соціалізації та засіб соціально-педагогічної діяльності.
26. Діяльність міжнародної та вітчизняної професійної асоціації соціальних педагогів.
27. Класифікація та особливості технологій соціально-педагогічної діяльності
28. Характеристика загальних та специфічних технологій соціально-педагогічної діяльності
29. Логіка соціально-педагогічного дослідження, його етапи і процедури.
30. Схарактеризувати методи соціально-педагогічного дослідження